

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

NAŠ DOM

LIST ZA LJUDSKO PROSVETO

LETNIK XIX

NOVEMB. 1927 DECEMB.

»Naš dom« izhaja 1. v mesecu. Naročnina za vse leto 20 Din (za naročnike Slov. Gospodarja 15 Din), za Italijo 16 lir, za Avstrijo 3½ S.

ZA NOVO LETO 1928.

Gotovo boste letošnji naročniki ostali tudi za prihodnje leto. Upamo tudi, da nas bo prihodnje leto mesto 2400 — 10.000. Vsi naročniki naj se prigrasijo že ta mesec, ker bo izšla prva številka za l. 1928. že decembra. Naročnina bo ostala ista: 20 Din na leto. Naročniki »Slov. Gospodarja« ga bodo dobili za 12 Din. Pazite na naslov »Našega doma«: Maribor, Aleksandrova cesta 6!

TO JE SLOVENSKI MISIJON . . .

Ne prosimo zase. Prosimo društva in vse, ki zmorejo kak dinar. V Gorici izhaja krasen list, mnogo lepši kot »Naš dom«. Večji je in zanimivejši; »Naš čolnič« mu je ime. Velja za Jugoslavijo 25 Din na leto. V imenu vere naših bratov na Primorskem Vas prosimo: Vi, ki morete, premagajte mlačnost! Pomagajte, da ne umre krasni »Naš čolnič«! Pomagajte bratom v Italiji, da si ohranijo svoj katoliški prosvetni list! Lahko si ga naročite po Prosvetni zvezi v Mariboru ali pa naravnost v Gorici. Naslov: Uprava »Našega čolniča«, Via Mameli 5, Gorizia — Italia. Imeli boste lep list, storili pa boste tudi misijonsko delo.

TAKEGA ROMANA

pa še nikoli nisem imel v rokah! Slike ima, napet je, da sem ga prečital v eni sapi. Nekajkrat me je do solz ganil. Ali ga še niste čitali? Takoj si ga naročite v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Cena Din 15.—. Roman se imenuje »Misijonar«; tako me je navdušil, da bi tudi jaz najrajši šel za misijonarja. M. H.

Ali veste, kje so Konjice? Tja vozi majhen vlak na ozkem tiru. O tem vlaku pripovedujejo tole:

Nekoč je vozil v slavne Konjice, pa je pripeljal tik mimo drevesa. Na drevesu pa je obiral fant hruške. Fant je pljunil na vlak, pljunek je padel ravno na mašino in sicer ravno v dimnik. Pljunek je padel skozi dimnik na ogenj, da je ugasnil, mašina je obstala in vlak ni mogel naprej.

— — —

Neka ladja je plavala v Ameriko. Začela jo je zasledovati velika riba, tako da je bila nevarnost za ladjo velika. Poveljnik ladje je zapovedal, da so vrgli ribi cele košare pomaranč, ki jih je pogoltnila namah. Nato so ji vrgli veliko klop, ki jo je tudi kar požrla. Zdaj si poveljnik ni znal drugače pomagati, pa je zapovedal, da so vrgli ribi nekega juda. Za njim še nekega Kitajca. Oba je riba kar požrla.

Nazadnje se jim je le posrečilo, da so strašno ribo pobili. Razparali so jo in — kaj mislite, kaj so našli v njenem trebuhu?

Jud je sedel na klopi in je Kitajcu pomaranče prodajal.

NAŠ DOM

Prava vera bodi vam luč, materin jezik bodi vam ključ do zveličanske narodne omike. Slomšek.

O NAŠIH NARODNIH NOŠAH.

(Dr. Fr. Kotnik.)

Rogaški okraj.

Sliko, ki jo priobčujemo na str. 162. Našega doma, je naslikal Karel Rus, ki ga je pošiljal nadvojvoda Ivan po Štajerski, da mu je zbiral narodne noše v slikah. Nekaj smo jih opisali že v prejšnjih številkah našega lista. To je prva slika, ki jo priobčujemo iz serije in tudi edina, ki je splošno dostopna. Podoba je iz zapuščine nadvojvoda Ivana, visi sedaj v knjižnici graškega Joaneja in nosi napis: »Ein win-disches Mädchen von Roitsch beim Sauerbrunn« — slovenska deklica iz Rogaške Slatine — ter je iz leta 1811.

Kako se je izpremenila Rogaška Slatina od l. 1811—1927! A to nas ne zanima. Na glavi nosi deklica pečo, v tilniku zavezano, na hrbet visita dva njena konca. Kako različno so si ženske zavezovale peče! Pri-merjajte prejšnje slike in opise! Pod pečo belokranjska »žaljba« ali hrvatska »poculica«. Na obleki je videti hrvatski — srbski — bizan-tinski — grški — orientalski vpliv. Mogoče sega to predaleč, a vzhod je gotovo vplival. Če bi trdil, da nalikuje noši, ki se nam pojavlja na figurah Tanagre, bi segel nemara predaleč nazaj. Komur sem sliko po-kazal, vsak se je začudil. Izpričano pa je, da jo to bila slovenska na-rodna noša v Rogaški Slatini.

Vsa obleka je iz belega platna.

Še ena slika iz tega okraja je ohranjena v nadvojvodovi zbirki. Predstavlja nam slovensko ženo iz rogaškega okraja — »Eine wend-ische Frau aus der Gegend von Roitsch«.

Na glavi nosi pečo, ki ni zavezana, je gladka in nima nobenih okrasov. Srajca je bela, rokavi segajo do komolcev in so spodaj rdeče obrobljeni. Okoli vratu je nabrana v naboro. Nabora okoli vratu izvira iz mode 16. stoletja in je produkt npravstvenega naziranja reformacijske dobe. Prvotno se je držala srajce, pozneje so jo od nje ločili. Ko je izginila iz mode »višjih« slojev, se je dolgo še ohranila v narodni noši, posebno izrazita je na ženski noši med lužičkimi Srbi, drugod je bila skromnejša. Tudi na drugih naših narodnih nošah smo jo že srečali, pred 30—40 leti so jo še naše kmetice vobče nosile. — Rdečkasto zelen moderc, čez njega pisana naprsna ruta s turškimi vzorci, temeljna barva rjava z belimi in modrimi cvetlicami. Dolgo belo krilo, ki sega do gležnjev. Ob strani visi verižica z nožem — znak slovenske gospodinje z zaponko za ključ. Na čelu trak.

Posavje.

Tri slike v zapuščini nadvojvoda Ivana nam predstavljajo narodno nošo s Posavja (1811). Prva nosi naslov: »Gebirgs Bewohner an der Sava in der Gegend von Rahn in der Mark Steier« — »Gorjanec ob Savi v brežiškem okraju v Štajerski marki«.

Slovensko dekle od Rogaške Slatine.

Mož nosi dolge lase, ki padajo na tilnik do zgornjega konca hrbtna. Srajca je bela ter ima ozek ovratnik, ki ni zapet. Na obeh koncih ima ovratnik po en gumb, ki sta speta z vrstico. Hlače na lesu so sive in se

gajo do kolen, kjer imajo trake. Škornji segajo do kolen; med spodnjimi konci hlačnic in škornji se vidijo bele spodnje hlače. Klobuk je velik in iste barve ko hlače. Jopič je iz rjavega sukna (lodna) ter zeleno obrobljen, rokavni zavihljaji so črni in rdeči. Čez srajco nosi mož belo prteno torbo z rdečimi resicami (franžami). Jopič se spenja z zelenim trakom in nima gumbov ali gumbnic.

Žena nosi belo srajco z visoko zapognjenim ovratnikom, na glavi ima belo pečo s čipkami, ki je tako zložena ko pri nekaterih nunah. Jopica je modra in nima gumbov in gumbnic. Predpasnik je bel in širok, krilo rjavo in dolgo. Žena nosi črne visoke čevlje, v desni roki drži belo rutico.

Druga slika iste zbirke je naslovljena: Ein Hirten-Junge vom Rahn an der Sau, mit den Regenmantel von Pinsen. (Pastirček iz Brežic ob Savi z dežnim plaščem iz ločja). Pastir nosi velik temnosiv klobuk, bela srajca visi čez bele hlače, ki segajo do kolen, telovnik je bel, usnjat in se zapenja z gumbi. Plašč iz ločja sega do kolen. V desni roki drži pastirski rog. Lasje mu padajo čez tilnik. Fant je bos.

Tudi zimska kmečka noša iz brežiškega okraja nam je na eni sliki ohranjena: »Die Winterkleidung der Bauern in der Gegend von Rahn an der Sau.« Kmet ima širok črn klobuk, dolgi lasje mu padajo čez tilnik. Črni škornji segajo nad koleno, bela srajca pada zunaj na bele hlače, irhovke. Beli suknič je usnjat ter ima na desni strani velike rumene gube. Jopič je rdeče obrobljen in vzadi prikrojen po načinu prejšnje vojne suknje (Waffenrock) ter brez ovratnika, tako da srajčni ovratnik precej sega nad zgornji del jopiča.

Na vzhodu severnega slovenskega ozemlja prevladuje bela prtena moška in ženska noša. Ljutomerska okolica, Pesničani, Haložani in Posavci se oblačijo v bela oblačila, kakor sosedni Hrvati in kakor deloma tudi Srbi. Zato tedanji nemški zemljepisci smatrajo to nošo kot slovensko nošo, čeravno jo nosijo tudi Madžari v Panonski nižini. Kakor so ohranili Belokranjci največ slovenskih svojstev, tako tudi panonski Slovenci in deloma tudi Posavci. Tudi klima je vplivala, da so se v teh krajih oblačili v bela oblačila. V gornjegrajskem okraju in na gorovju v Mežiški dolini so nosili pastirji dežne plašče iz lipovega ličja, na vzhodu nosijo sličen plašč iz ločja ali trsja. Pastirska kultura je primitivna in prastara — take plašče nosijo pastirji v najstarejši dobi, a tudi še sedaj po Ogrskem in drugod.

KRŠČANSKA MATI.*)

Vsak človek čuti v sebi težnjo po lastni izpopolnitvi. To stremljenje opažamo že na otroku pri najenostavnejši igri kakor tudi, če posnema odradtele v njih notranjih vrlinah. Da, že dete si išče idealov v starejših, med katerimi živi, posebno pa v svoji materi, ki mu je najbližja in h koji ga vleče neka prirodna sila. Mati mu je najvišja avtoriteta v hiši, v njej gleda utelešene vse duševne vrline. Otročiček, ki še ne zna drugega kot jokati, že umeva jezik svoje matere, nje ljubezni

*) Članek nam je napisala odlična vzgojiteljica in prijateljica v Mariboru.

vost in gorkoto, jezik tolažbe in dobrohotnosti, ki odseva iz materinega obnašanja, iz njenega očesa. Blagor otroku, ki ima vzorno mater! Vse življenje mu bodo njeni nauki smernica v samovzgoji in v poklicnem delu. Dovolj imamo dokazov za to.

Kako idealne žene najdemo v prvi krščanski dobi! Kdo ne pozna sv. Monike, ki je s svojim zglednim življenjem, s sveto modrostjo in z nedosežnimi žrtvami dala katoliškemu svetu najslavitejšega učenika, nepremagljivega boritelja za čistost krščanskih resnic, velikega Avguščina, ki ga docela označa njegov izrek: »Nemirno je človeško srce, dokler ne počiva v tebi, o Bog.« Izpov. Antuza je vzgojila moža, ki ga slavi katoliška cerkev kot največjega carigrajskega patriarha, kot prvaka cerkvenih govornikov in neomajnega spoznavalca božje pravice: sv. Ivana Krizostoma. Celo poganski retor Libanij je dejal o Antuzi: »Kako čudovite žene imajo vendar kristjani!« In če je Krizostom sam pozneje navdušeno proslavljal krščansko vzgojo in nra-venstveni vpliv krščanske žene, je bil to le odmev vsega, kar ga je učila njegova mati. — Da je nadalje škof Bazilij s toliko neustrašenostjo nastopil proti Arijancem, da je postal ne le steber, temveč svetilnik na širnem morju katoliške cerkve, tudi to je storila modra vzgoja njegove stare matere sv. Makrine. — Tako bi še lahko našli celo vrsto idealnih žena, ki so z neodoljivo silo vplivale na vse, kateri so črpali iz njih dušnih globin. Iz teh primerov razvidimo, da so veliki duhovi vedno sledili stopinjam vrlih žena. Zakaj tako? Bog sam je oblagodaryl ženo z duševnimi prednostmi, s katerimi nadkriljuje moža, t. j. z darom nežne, nesebične ljubezni in s požrtvovalnostjo, ki jo usposablja, da premaguje težkoče ter doprinaša ogromne žrtve, katere ji nalaga življenje.

Idealnih mater potrebujemo zlasti dandanes. Saj živimo v času, ko skuša naš dušni sovražnik zatreti v nas vse, kar nam je sveto, kar nas dviga nad golo vsakdanjost ter nas približuje našemu Stvarniku. Kdor je duševno dozorel, bodisi po subjektivni ali po objektivni izkušnji, ve, da nam zija nasproti prepad, v katerega se pogreznemo, ako ne zastavimo vseh moči v to, da se duševno-nravstveno obnovimo, da zopet poglobimo v sebi idejo dobrega in resničnega ter pridobimo za te dobrine naš troimeni narod. Ker bomo dosegli ta smoter le po vzor- ni domači vzgoji, opravičeno zahtevamo od tebe, krščanska mati, da se po nra-venstvenem delu samozataje in duhovne izpopolnitve povspeš do plemenite človečnosti, t. j. da postaneš osebnost. Le tedaj bo tvoj vzvi- šen zgled vplival na nra-venstveno življenje v družini, občini ter po- sredno na ves narod.

Katere kardinalne kreposti si mora prisvojiti krščanska mati?

Nihče ne more dati drugemu, česar sam nima. Če hočeš torej vzgo- jiti otroke v dobre kristjane, saj le tedaj bodo tudi značajni ljudje, moraš biti sama značaj. Značaj pa je zmaga duha nad golo naravo ter potrebuje vere v vsemogočnega duha, Stvarnika nebes in zemlje. Zato bodi prva kardinalna krepost slovenske matere, globoka vernost. — Človeška duša — posebno otrokova — je živi tempelj božji, na ka- terem mora dograjati vsak posameznik vse življenje. V tem templju pa mora biti idealna slika Kristusa, ki obvlada vse. Vzgojne sile, ki so

skrite v Bogu-človeku, so neskončne, kakor je neskončen On sam. Krščanska žena, ako torej v resnični molitvi odpreš svojo dušo Bogu, osredotočiš samo sebe ter zbereš, kar imaš notranjega, v novo, uspešno protisilo napram vsem oviram, ki hočejo zabraniti tvoje delo; povzročiš pa tudi, da se v srcu tistega, za katerega moliš, vzbujajo nove pobude. Tako bolj vzgaja tvoja pobožnost, nego bi učinkoval nauk, svarilo ali opomin brez dušne poglobitve. Hvalevredna je navada po kmečkih domovih kakor tudi v vsaki pošteni krščanski hiši, da visi na steni križ. To je nam opomin, da je Kristus vladar in najvišji gospodar te hiše in da naj bi se vse vršilo po njegovi volji. Saj je krščanska vzgoja vzgoja za Kristusa.

A še drug ideal si postavi na svoj dušni oltar, vzgojiteljico vseh vzgojiteljic, nebeško Mater. Cerkev poveljuje v Mariji čistost. Čista ženska narava plemeniti in dviga človeka, vzbuja v njem zmisel za vse vzvišeno, idealno, hrepenenje po rešitvi iz vsega nizkotnega, nagonskega. In ravno to, da je Marija v neomadeževanosti visoko nad nami, naj te spodbuja, da jo ljubiš, jo iščeš. V Brezmadežni razumevaš vrednost čistosti, spoznaš pravo notranjo lepoto, ki ti daje nepretno moč, da ohraniš svoje žensko dostojanstvo in milino, ki te dela tako materinsko do nedolžne dečice. Dokler bo Marija ideal naših mater, dotlej bo moralna kultura mladine na višku.

Krščanska mati mora nadalje imeti neomajno zaupanje v človeško dobrotno. Zavedati se mora, da je v vsakem, navidezno še tako sprijenem otroku nekaj dobrega, po čemer se lahko povzdigne do človeškega dostojanstva. Največ optimizma je seveda v misli, da je vsak otrok po svoji duši podoba božja in da je tvoja naloga, da ga pridobiš za to, da to podobo bolj in bolj izpopolnjuje. Tudi v optimizmu bodi nebeška Mati tvoj vzor. Ravno po zaupanju v človeško dobrotno je Marija postala blagoslov človeštva. Bodi tudi ti, slovenska mati, blagoslov vsem, ki so okrog tebe!

Slednjič naj žari iz tvoje osebnosti odkrita, požrtvovalna ljubezen do otrok. En jezik je, ki ga razume vsakdo, jezik materine ljubezni. Temu jeziku se tudi manj dober otrok ne bo mogel trajno ustavljati. In kdo je bolj žejen ljubezni nego otroško srce! Ne odteguj mu te sladke kosti. Ne mislim na slepo ljubezen, s katero nespametne matere obsipljejo svoje malčke, da jim često odpirajo nevarne vire ljubezni, meneč, da jim morajo izpolniti vsako željo. Govorim o ljubezni, ki ustvarja trajno veselje, tiho srečo, o ljubezni, ki vse prenese, vse odpusti. Slovenska mati, veseli se otrok, dokler jih imaš okrog sebe, kajti pride čas, ko se bodo ločili od tebe ne le zunanje, temveč morda tudi notranje, ko boš z boleznim srcem zrla za njimi, ker bodo hodili svoja pota. Zato jih ogrevaj z ljubeznijo, da bodo vse tvoje življenje in še preko tvojega groba čutili tvoje materinstvo, ki bo prešlo po njih na druge ter vse združevalo v najčistejši ljubezni Kristusovi. — »Po njih sadu jih boste spoznali«, je dejal nekoč Gospod svojim učencem. Tudi tebe, krščanska mati, bo spoznal svet po sadu globoke vernosti, neomajnega zaupanja v človeško dobrotno ter požrtvovalne ljubezni do otrok. »Naj torej sveti vaša luč pred ljudmi, da bodo videli vaša dobra dela in slavili vašega Očeta, ki je v nebesih.« (Mat. V. 16.)

GORA OLJKA.

Ni ga menda daleč na okoli človeka, ki bi mu ne bila znana ta znamenita božja pot. Na vrhu 734 m visoke Oljske gore stoji veličastna cerkev, posvečena sv. Križu. Zidana je bila leta 1757 in je 29.05 m dolga, 14.07 m široka in 12.03 m visoka ter ima tri oltarje. Leta 1837. je cerkev pogorela, ki so jo pa pozneje popravili. Pod cerkvijo je znamenita votlina, takozvana »spodnja cerkev«; samo škoda, da je sedaj tako zapuščena.

Kako je nastala ta romarska pot, nam pripoveduje sledeča pripovedka, ki kroži med našim ljudstvom: V začetku je na mestu, kjer stoji sedaj cerkev, stala neka bukev, na kateri je noč in dan gorela luč. Čeprav so to luč večkrat ugasnili, je vendar zopet nastala. To je napotilo nekega Roglšeka, da je z lastnimi sredstvi postavil kapelico, v katero so dali podobi sv. Neže in sv. Jošta. Pozneje so si Roglšek in še neki dve sestri toliko prizadevali, da se je začela zidati cerkev, kojo so posvetili sv. Križu. Nadalje se pripoveduje, da je bila, ko je postal Št. Andraž samostojna fara (do l. 1172 je bil pod Polzelo), štandraška podružnica. Ko je pa neki takratni andraški župnik umrl, je prišla Oljska gora pod polzelsko župnijsko oskrbo. Pod občino spada sedaj deloma doabriško, deloma polzelsko. Ta Roglšek, ki se je po njegovem prizadevanju cerkev postavila, je baje v njej tudi pokopan.

Oljska gora je pa tudi zelo priljubljena izletniška točka. Ko pride poletje v deželo, pride gori na stotine izletnikov vdihavat sveži gorski zrak. Pa tudi razgled je krasen. Proti jugozahodni strani se odpira razgled po lepi Savinjski dolini tja doli do Celja; proti vzhodni pa po Šaleški in še dalje gori do Pohorja. Vidi se divne Solčavske planine in znamenito Uršljo goro. Lahko rečemo, da je Oljska gora biser Savinjske doline.

Fr. T a n j š e k, Št. Andraž pri Velenju.

Ljudska govorica pripoveduje, da je bil pod to cerkvijo sv. Izidor rojen; še danes kažejo tisto hišo pod Oljko proti Št. Andražu.

Korošec Josip, Maribor.

NAŠA PESEM ZA LETO 1928.

*In ti, na delu nisi za »Naš dom«?
Kaj si storil, da se »Naš dom« razširi?
Nihar ne pravi: »Še je čas, saj bom . . .«
Na delo zdaj!, in kjer se list šopiri,
ki vero blati, vliva strup v domove
in v srca vernih, tječaj »Naš dom« mora,
da z njim prisjalo bo nam nova zora,
prinašajoča lepše, solčne dnove.*

*V domove vse, v krščansko hišo vsako
»Naš dom« si mora gladko pot utreti,
da razprostrl peruti orlu bo enako,
zato vsak naših mora »Dom« imeti!
Vsak, pravim vam! »Naš dom« je naše geslo,
je srčna vez med brati in sestrami,
imeti morajo ga oni, ki so z nami,
V življenja valih »Naš dom« nam bo veslo!*

*Kot pravi rek: »Daj kamen do kamena
in vzkhlila bo iz kamnov teh palača,
na kupček majhen žitna daj semena
in spekla se iz zrnec bo teh pogača«,
tako naj vsak Slovenec dene list do lista,
da videl bo, kaj skupna vez premore;
ker stavba, ki visoka bo kot gore,
nad nami razprostre naj krila čista!*

*Tedaj Slovencem bo zasjala nova zora,
nov rod se bo razvil iz »Našga doma«,
ki ga ne bo sesala protiverska mora,
ki strašil se ne bo sovragov groma,
ki ga ne bo hinavstvo drugih goljufalo!
Zakaž? Mi bomo zidali »Naš dom« na kmeta,
ker on po Kristovih besedah škala je izvzeta:
»Postavite si dom na nezrušljivo škalo...!*

MSGR. DR. ANDREJ KARLIN,
ŠKOF LAVANTINSKI — SEDEMDESETLETNIK

Prezvizišeni vladika! Ljubljeni nadpastir! Ti, ki si v srcih naših s svojo očetovsko ljubeznijo in z božjim mirom! Ti, ki si dedič svetih naših apostolov Cirila in Metoda! Ti, ki si na Slomškovem prestolu iz Slomškovega duha! Sprejmi toplo, otroško molitev našo in blagoslovi nas!

NA PRIPROŠNJO SV. ANTONA.

(Januš Golec — Maribor.)

Oh, ta stari — ljubi stric Kocjan! Imovit posestnik je bil, a čutil se je najbolj srečnega, kadar je vozil s konji po cestah. Bogzna koliko let je navažal gramoz za ceste kozjanskega okrajnega zastopa. Vse ga je poznalo, vse spoštovalo ter ljubilo. V največje veselje je bil otrokom, ki so se podili ob cestah in jih je jemal na svoj voz. Po enega otročaja je držal v naročju, drugemu je prepustil vajeti, tretji je vihtel bič, četrtri sukal zavoro. Deca je letela iz hiš na cesto, kakor hitro se je prikazal stari Kocjan na praznem vozu skozi vas.

Desetletja ni bilo v Obsotelski dolinici nobene pomembnejše gostije, na kateri bi ne bil smehljajoči se stric starešina, ali vsaj med onimi gosti, ki so skrbeli za zabavo. Pri hišah, kjer so imeli za možitev godne hčérke, je bil stric pri mladini ter starših v večjih čisljih nego sam sv. Anton.

Prav z zlatimi črkami je bil zabeležen v srcih starejših devic ter vdov, ki so si že obrisale solze za prvim možem in hrepenele po možitvi.

Stric je imel v svoji zalogi ženine ter neveste in ravno v tej odrešilni ulogi je bil krog pusta prva osebnost v vseh krajih ob Sotli. Če se je ponesrečila kaka že napeljana zakonska zveza, je imel stric v mezincu vse recepte zoper lajšanje srčnih boli. Nebesa so mu naklonila srečo, da je bil zakon, pri katerem je bil udeležen, tudi blagoslovljen z zadovoljem.

Na gostijah je bila prava naslada poslušati njegove doživljaje iz kovačnice za zakonski blagor. Nikdar ni pozabljal ob ohcetnih prilikah na sv. Antona puščavnika, ki je poseben priprošnjik vsem priletnim nevestam ter vdovam.

Ako se je drznil kedo od povabljenih dvomiti o moči ter vplivu sv. Antona s prašičkom, mu je takoj povedal resnično zgodbo vdove Dobrinke.

— — —

Tik ob Sotli v župniji Sv. Petra pod Svetimi gorami, tako je začenal stric svojo povest, je videti še danes ostanke pred leti imovitega imanja na Dobrini.

Staremu Dobrini je podaril Bog le enega otroka, katerega je zaupal pri krstu varstvu sv. Antona puščavnika. Šele po očetovi smrti je pripeljal mladi Dobrina na svojo posest gospodinjo nekoč od Save. Ženka ni bila tako prav mladolična, visoke postave, samozavestnega nastopa, a dobra ter skrbna gospodinja.

Bog in sv. Anton sta tako hotela, da je užival Dobrina samostojnost zakonskega moža na tem svetu le dve leti. Prehladil se je in obljubil svoji Marjeti na smrtni postelji, da se bosta zopet videla nad zvezdami.

Vdova Dobrinova Marjeta, to je bila vaba za snubce nekaj zim. Pred pričo sv. Antonom povedano, Marjeta je bila bogomolna in ženska-vdovica, katero je spoštovalo vse, kakor to veleva sv. Pavel.

Vsega je bilo na Dobrini: vina, kruha in mesa. Ali se smemo čuditi, da je bila Marjeta v prav visokih čislih pri domači in sosedni duhovščini. Moža ni imela, otrok ne; gostje, in to iz boljših krogov, so jej bili vse.

Ko je bila Dobrina pod srečno Marjetino roko glede imetja v cvetju, so poslali v Št. Peter za kaplana mladega gospoda. Pisal se je Koren, ker je bil bolj drobne postave ter vedno veselo pivajoče narave, mu je reklo vse: naš Korenček. S tem gospodom je oživela cela šentpeterska fara, največ razvedrila je nudil Marjeti, ker je bilo pač vsega na Dobrini. Kako od srca se je smehljala Dobrinka, kadar jej je zazvončkal g. Korenček o sv. Antonu: Na klinčku visi kikleca . . . To ljubko pesmico je moral ponoviti po šestkrat en večer in vsikdar se je zdela Marjeti nova. Na lep in vesel način opeva sv. Antona, ki deli vsem nevestam za enega pitanega prašička — ženine. Ko je brenknil na Dobrinkino uho kaplanov glas o nabrani kikleci, o cerkvi sv. Antona, njegovem kraljestvu ter moči pred stolom božjim, so izginili vsi spomini na umrlega moža in vzbudilo se jej je hrepenenje po stalni družbi dveh, za katero so ustvarjene tudi vdove.

Ko se je poslovil veseli Korenček, ko je odvalovil njegov pevajoči glas, je visel Marjetin pogled še dolgo na podobi sv. Antona, ki jej je kimal iz kota . . .

Dobrinka je bila velika Dobrotnica cerkve in šentpeterski sv. Anton je prejemal vsako leto iz njenega hleva dobro pitanega prašička. Vdova je pravila, da gredo darovi sv. Antonu za zdravje pri živini; imeli so gotovo tudi drug glavni namen —

Korenček je preživel na Dobrini s svojo družbo vesele čase. Pesem o sv. Antonu je že znalo vse po Št. Petru. Pri Marjeti so trkali ženinini od blizu in daleč — pravega ni bilo.

— — —

Četrto leto po moževi smrti je gospodinjala in gospodarila Marjeta sama na Dobrini. In ravno to četrto leto so obhajali v fari Sv. Petra misijon. Med pridigarji je bil znani oče Janez Macur iz Celja. Njegovi gromoviti stanovski nauki so bili pravo strašilo za vse neveste. Na vsakem misijonu je streljal ta gospod ženskam s prižnice v srca vzgled svoje rajne tete Lenke. Ko je začela teta Lenka spoznavati svet, so trkali na okno njene kamrice razni ponočnjaki. In kako je odpravljala teta to nočno golazen v človeški podobi? Ob oknu svoje izbice je imela prislonjene gnojne vile. Ko je pokljukal ponočni potepuh na okence, se mu ni oglasila, odprla je okno, zagrabila gnojne vile in mu jih pomolila mesto odzdrava pod ponočnjaški nos. Tako se je obranila teta Lenka sitnih moških do smrti!

Stanovski nauk očeta Japeza je dirnil tudi Marjeto. Po tem misijonu je hodila globoko zamišljena. Predno je upihnila luč zvečer, se niti ozreti ni upala na sv. Antona v kotu, preveč so jo strašile vile rajne tete Lenke. Dobrinkino srce je bilo potlakano z najboljšimi sklepi po zgledu Macurjeve rajne tete, ko je pridrobil k njej veseljačina g. Korenček. Stregla mu je z jedjo in pijačo, čakal je zaman na poziv k petju o kikleci na klinčku ter mogočnem kraljestvu sv. Antona. Po-

gledal je na podobo svetnika v kotu, vrgel oči na Marjeto in kar pri-
vrela mu je iz grla ona o prašičku na čast sv. Antonu. Ko je izpel ter
zbundal pesmico do konca, je zasadila vanj resna vdova svoj pogled
z vprašanjem:

»Ako bi bili vi gospod navaden mož in ne duhovnik, ali bi me
poročili?«

Nič ni odlašal z odgovorom, ampak se odrezal: »Ne! Moja žena bi
morala biti lepa, ali bi morala imeti nekaj žensko milega na sebi, k če-
mur čuti človek v najresnejši močatosti potrebo in srčno hrepenenje.«
Pozneje g. kaplan sam ni znal, zakaj je odgovoril tako hitro in presneto
neprevidno. Sodba g. Korenčeka o nevestinih lastnostih je Dobrinko
le še bolj utrdila o resničnosti zdravila gnojnih vil rajne Macurjeve
Lenke.

Oni večer je pel g. kaplan o sv. Antonu na Dobrini samo enkrat.
Švigajoči pogledi vedno resnejše Marjete so ga poučili, da si je pre-
vrnil sam kozarec in skledo te gostoljubne hiše. Niti roke ni prejel za
slovo!

— — —

Minulo je nekaj tednov, odkar je utihnila na prijazni Dobrini
pesmica o sv. Antonu. Korenček je srečaval večkrat vdovo pri cerkvi
in drugod, o kakem povabilu ni bilo niti govora.

Te Dobrinkine klobase, svinjsko meso, šumeče vince in vse to za
par kitic nedolžne pesmi — — kako je bilo žal g. Korenčeku za te iz-
gubljene darove! Drznemu pripada svet, si je domislil konečno gospod
kaplan in sklenil, da bo zavil k nekdanji veseli vdovi kar brez povabila.
Če ga bo napodila, pa bo šel, saj nabila ga vendar le ne bo! Težak je bil
sklep, vendar korajža je zmagala. G. Korenček jo je mahnil jesenskega
večera po cesti proti Kunšbergu, da bi zavil od tamkaj na Dobrino. Ko
se je ubijal z načrti, kako bi omehčal Marjeto da mu odpusti, ga je
zmotil Geršakov Tonče. Po pozdravu je bil g. kaplan uverjen: Bolje
no, če greva dva.

Geršakov Tonč je bil edinec imovitega gruntarja v Kunšbergu, lep
fant že bolj v letih in dober pevec in zato pravi prijatelj g. Korenčeka.

Prijatelja sta si bila po kratkem pojasnilu iz kaplanovih ust edina,
da bosta poskusila odtaliti Dobrinko oba. Korenček bo pel o sv. An-
tonu naprej, Tonče bo pa bundal za njim, opevani svetec pa bo dal
svoj žegen.

Trden jesenski mrak se je že plazil po Sotelski dolinici, ko sta se
bližala Dobrini, ki je bila obdana daleč na okrog z njivami in travniki.
Nad potjo proti hiši je majal vetrič steblovje koruze. Iz koruze je od-
mevalo v mrak neko hlastanje, česanje in glasni: čef — čef — čef! Ni
bilo nobenega dvoma: jazbec je v Dobrinkini koruzi in bo napravil
veliko škode. Ta požrešna in ponočnjaška zver je zasvetila v glavi g.
Korenčeka kot ključ do sprave z Marjeto. Kako pokončati divjačino
brez pravega morilnega orožja? Lovsko preizkušeni Tonče je bil glas-
nega mnenja, da jazbec največkrat niti ne beži pred človekom in ga je
lahko zabosti na smrt s čisto navadnimi gnojnimi vilami.

Iz koruze vedno glasnejši šum, prijatelja sta se zedinila: Tonč bo

stražil tik pri koruzi, g. kaplan bo prinesel vile, ker je bolj znan na Dobrini. Tonč z vilami v krepkih rokah in naprej, od strani kaplan z debelim kolom in po koruzi oprezno. Res, jazbec niti ni čutil smrtne nevarnosti, ker se je poglobljaj nekako nemoteno v notranjost njive ter česal klasje s stebel.

Videti sicer ni bilo nič, slišala sta razločno, da sta že tik pri plenu, katerega jima je poslal sam sv. Anton. Tonče je sunil z vso silo z vilami naprej, en svinjski cvil, smrtno valjanje po tleh in rohljanje . . . Kaplanu ni bilo treba niti zamahniti s kolom, ker je tiščal tovariš zver z vilami k tlom. Pot je zalival Tonču čelo, ko je izvlekel vile in tipal previdno po tleh, da bi ga mrcina še ne ugriznila v zadnjih izdihljajih. Koruzar je bil pogoden na smrt, mehko ščetinast, dolg ter širok kot pitan prolenk. Korenček za prvo tacco, Tonč za zadnjo nogo in že sta bila iz koruze. G. kaplan je natrgal suhega koruznega listja, Tonč je kresal gobo, švignil je plamen in osvetlil na tleh ležeči plen in morilne vile . . . Tonč je svetil od repa do rilca in nazaj, tipal, dvigal in presodil: »Pri moj duš, g. kaplan, ta jazbec je Dobrinkin prolenk!«

V trdem mraku je postalo obema jasno, da sta ulovila z gnojnimi vilami Marjetinega prašička, ki je že bil deloma opitan za oltar sv. Antona v župni cerkvi.

Je že bila potrebna Korenčkova trda koža in korajža, da sta pustila svoj grešni plen ob koruzi in zavila pod Dobrinkino okno, kjer je g. kaplan zapel neustrašeno: Na klinčku visi . . . Za njim je bundal pri tajo ubrano prašičji lovec Tonče. Pesmica je bila izpeta, hišna vrata so se odprla in Marjeta je vabeče izpregovorila že cele tedne zaželeni: »Oho, nocoj sta pa kar dva!«

Sedla sta za pogrnjeno mizo. Gospodinja je stregla, kakor bi bila pozabljena ter na dno odpuščanja pokopana nevolja na g. Korenčeka, ki je gledal v sv. Antona v kotu in mu pel slavo med bundanjem Geršakovega Tonča. Pesem je privabila smehljanje na vdovin obraz, smehu je sledila odkrita dobra volja in proti koncu proste zabave ni božala Marjeta s hrepenečimi pogledi sv. Antona v kotu, ampak resničnega človeškega Tonča v osebi lepo krepkega, mladega Geršaka.

Malo pred polnočjo je bilo slovo, temu je sledilo toplo vabilo, naj prideta kar najhitreje oba, ker je lepše, ako poje eden naprej, drugi za njim!

Ta Korenček in Geršak sta častila vsak drugi večer pri Dobrinki sv. Antona, ta pa se ni dotaknila niti z besedico z vilami zaklanega prolenka.

Ko je prikimal adventni čas in je imel g. kaplan veliko opravka z izpraševanjem ter spovednjo, je bundal Geršakov Tonč sam sv. Antonu v kotu Dobrinkove izbe.

Šentpeterska dekleta so mrko pogledovala Marjeto, ko so jo ogledovale pri fari, matere so jo vlekale preko zob; le možje so bili resnega mnenja: Najboljšega si je izbrala, ako bo dobila Tonča.

Kako in kaj sta se pomenkovala o teh ljudskih čenčah Dobrinka in mladi Geršak, je postranska stvar. Resnica je ta, da je Marjeta popolnoma zavrgla nauk rajne Macurjeve tete Lenke, verjela le še sv. Antonu s prašičkom, ker jej je izprosil Geršakovega Tonča!

To je bila gostija na Dobrini, ko sta postala mož in žena Marjeta in Geršak. Največ smeha je vzbujal na ohceti g. Korenček, ki je prinesel nevesti v poročni dar navadne gnojne vile in zaupal vsem gostom doživljaj s prolenkom, ki je bil določen za sv. Antona. Šentpeterski sv. Anton je bil prikrajšan tisto leto za pitanega prašička, a se je izkazal kljub temu hvaležnega Marjeti. Tri dni so prepevali vsi gostje pesem v čast sv. Antonu na Dobrini in dolgo let niso pozabili Šentpetrani na to ohcet.

— — —

Marjeta in Tonč sta živela srečno. Dobrina se je povečala za Geršakovo posest, le otrok ni bilo. Pri vsej bogatiji je ostal na Dobrini v največji časti sv. Anton.

Ko je ubila po letih najsrečnejšega zakonskega življenja strela Geršaka pod hrastom na domačem dvorišču, tega udarca tudi Marjeta ni prebolela. Pred svojo smrtjo je še pustila pritrčiti na usodni hrast iz lesa izrezljano podobo sv. Antona in k nogam svetnikovim prašička, ki drži še danes med zobmi gnojne vile.

Po Marjetini smrti je pripadlo nekaj imetja cerkvi, za ostalo se je razcukala žlahta. Še danes priča o moči priprošnje sv. Antona, ki se je izkazala na vdovi Dobrinki, ona lesena podoba s svetnikom, prašičkom in vilami.

— — —

To zgodbo je pripovedoval in priporočal njeno posnemanje bogzna kolikokrat rajni Kocjanov stric. Zaupana je sedaj širši javnosti v nadi, da bi se naj priporočale v samski osamelosti mogočni priprošnji sv. Antona tudi čitateljice »Našega doma«.

MOJ DEDEJ.

(Matko Krevh, kaplan — Sv. Peter pri Mariboru.)

Moj dedej je že davno umrl. Njegov grob so nemara že dvakrat prekopali, predno so zravnali vse pokopališče krog cerkve sv. Rade-gunde v zeleno, s stezami prepreženo ravninico. Zato je ostal od njega le še spomin, a še ta je tekom let obledel.

Štiri leta mi je bilo, ko je umrl dedej Lovrenc, prava kmečka ko-renina, kakršnih sedaj tako zelo pogrešamo. Postave srednje, se je oblačil v domače blago ter se skrbno bril.

Še sedaj visi v naši hiši na steni velik rožni venec, čigar kakor lešniki debele jagode so nanizane na debelo nit. Ob pogledu na ta starinski rožni venec se vsikdar spomnim rajnega dedeja in dimnice, v kateri smo se zbirali na njegovo strogo povelje k molitvi. O — bil je mož veren katoličan in zaveden Slovenec, saj je bil med prvimi naročniki Mohorjevih knjig in izbornu urejevanega koroškega glasila »Mira«, ki so ga zatrli nestrpni Nemci.

Priznati moram, da sem večji del povedanega zvedel od rajne mame, ki je vselej ob sklepu pripovedovanja o dedeju vzdihnila: »Da, da — tebe so razvajali, nas so pa imeli bolj pri trdem. Bog varuj, da bi te

bila kedaj kaznovala! Pošteno so me skregali češ, »tičke« ne boš tepla, »tička« je moja.«

Moja mama ni bila zaradi tega nevoljna, saj me je tudi ona ljubi-
bila. O kako solnčno lepa so bila tista leta, ko sem bil deležen tolike
ljubezni in dobrote! Prehitro pa so minila, zato se mi zde sedaj kakor
sladka sanja izgubljenega raja.

»Tička« so mi pravili takrat; ime mi je izmislil dedej, pa ne vem
gotovo, zakaj. Morda je skrajšal ime Matiček v »Tičko«. Ali pa me je
tako klical zaradi tenkega glasu, ki se seveda ne more primerjati z
mojim sedanjim basom. Najbolj verjetno je, da me je dedej zval za
»Tičko«, ker sem nosil še jankico. Vi se čudite? Ej, pa saj ste jo tudi vi
vsi — mislim fante in može — nosili, dokler vam še hlačk niso zaupali.
In prav so imeli; vedeli so, zakaj.

Koliko jankic sem raztrgal, ne vem; spominjam se le ene, ki je bila
iz domačega platna in modro pobarvana. Imel sem gotovo tudi
»boljšo« za nedelje in praznike, zakaj z dedejem sva jo mahala ob le-
pem, toplem vremenu večkrat v cerkev. Takrat v tistih pametnih časih
še niso nosile prismojene ženske pristriženih las, zato so me ljudje
kljub jankici koj spoznali za dečka, Kot takemu mi je dedej kupil lep,
okrogel klobuček. Škoda, da me ni ujel kak fotograf na ploščo! Kako
krasna slika »narodne noše« bi bila za »Naš dom«! Še dr. Kotnik bi
imel ž njo veselje, ker bi ga nemara spominjala njegove lastne mladosti.

Z dedejem sva bila pri hoji približno enaka. Moje tri leta stare
noge so delale starosti primerne korake, dedej pa je šepal, ker se je
pred leti ponesrečil v gozdu. Zato se je moral opirati na palico.

Kot pristna slovenska možakarja — mar ne? — sva se med potjo
tudi prav modro pogovarjala.

Z leti je postal nadušljiv, noga mu je povzročala hude bolečine,
vendar gospodarstva ni zanemarjal. Ob vsakem delu in času se je po-
dal na polje ali travnik. Spremljati sem ga moral jaz. Da bi naju videli
na teh pohodih! Dedej se je upiral z desnico na palico, z levico me je
vodil za roko. Nekaj časa sem štorkljal poleg njega, kmalu pa se mi je
zdelo, da me noge bolijo, in rekel sem: »Deda, nesil!« Dedej me je pri-
jel z levico čez pas, stisnil me pod pazduho ter me nesel nemara tako
ko mačka mladiča.

Kadar se tega še sedaj domislim, se hudujem nad svojo vragljiv-
vostjo in neprizanesljivostjo, vendar se tolažim z mislijo, da me je
dedej ljubil tako, da mi ni odrekel skoro nobene prošnje.

Tak je bil moj dedej: mož-poštenjak, veren kristjan, narodnjak in
strog, a pravičen gospodar; pri tem pa je imel tako mehko srce — do
mene neogljenca.

Še nekaj bi rad zapisal dedeju v spomin. Čstil je posebno sv. Tri
kralje. Vsakdanjim molitvam je vselej pristavil še očenaš sv. Treh
kraljem za srečno zadnjo uro. Kdo ga je navdušil za to češčenje? Mor-
da je kje čital, zakaj knjige je ljubil do sive starosti.

Naj bo temu, kakor hoče: ravno na praznik sv. Treh kraljev je za-
tisnil kot dober kristjan svoje trudne oči.

— — —

Spominjam se dedejeve smrti, ko me je mama vzdignila v naročje ter mi pokazala umirajočega, rekoč: »Glej, Tička — dedej umirajo.«

»Tička« se je užalostila ob smrti predragega dedeja. Objela je mamo, naslonila glavo na njeno ramo ter zaplakala, zakaj grenko spoznanje se ji je porodilo v mladem srcu: Nikoli in nikdar več te ne bo poklical dobri dedej: »Tička, pridi k meni!«

PETER MIKLAVEC (PODRAVSKI), POHORSKI PISATELJ.

Naša vas Ribnica na Pohorju je med vrsto najodličnejših mož rodila tudi marljivega pok. pisatelja Podravskega.

Rodil se je v ugledni kmetski Feferlovi hiši 8. aprila 1859. leta. Kot prvi sin je bil odločen očetu za naslednika, toda njegov smoter pa ga je vedno bolj vodil mimo pluga in sekire k peresu. Nagib in veselje do učenja ga je sililo, da si je celo na delo idoč vtaknil v žep slovarček; med odmorom pa je kar požiral knjige. Najhujši udarec ga je zadel, ko sta mu oče Mihael, dolgoletni župan, in 27 letna sestra Micika ležala na mrtvaškem odru. Ta žalost ga je tako potrla, da je za tem v dolgo trajni bolezni tudi njegovo življenje viselo na nitki. Radi svoje ukoželnosti je po okrevanju čast kmetijstva odstopil bratu Lipetu, sam pa se je nastanil v koči, ki si jo je njegov oče kupil za svoja stara leta. Tu se je z dušo in telesom posvetil književnosti.

Občudovati je bilo, kje je kopal za svoj bodoči cilj talente, da si je kot samouk (imel je samo ljudskošolsko izobrazbo) priboril znanje mnogoterih tujih jezikov, iz katerih je v popolno zadovoljnost in odobravanje naših urednikov prevajal razna dela, nekatera tudi prav obsežna in mična, kakor so n. pr. romani slavnega poljskega pisatelja H. Sienkiewicza. Pridno pa je tudi zbiral in pošiljal razna poročila o naši prosveti in književnosti tujim listom ter s tem razširjal slavo in čast slovenskega imena. Tudi nekaj izvirnih del krasi njegov spomin, kakor: Pod slamnato streho, povest, Boj s naravo, Življenje in delovanje A. Mickiewicza, Življenje in delovanje H. Sienkiewicza; (tiskal A. Gabršček v Gorici). Povesti »Tlačenje« in »Trnjevenec« pa je priobčil »Dom in svet«. Prevedenih njegovih romanov, povesti in črtic, pa prekorači številko 180.

Kako preprost pa je bil, kaže to, da si je vzel za tovarišico svojega življenja revno, nepismeno deklo in se ž njo poročil 14. septembra 1886. leta. V zakonu se mu je rodilo 11 otrok, 5 dečkov in 6 deklic. Od teh je najstarejši preminul kot žrtev vojne in je pokopan v Lasnitzhöhe pri Gradcu, enako sta dve hčerki po nemili usodi družine bili iz graške bolnice pokopani v tujo zemljo, tri pa so umrle v detinjski dobi. Skrb in ljubezen do te brojne družine ga je silila, da je večkrat cele noči žrtvoval svojemu delu, da jim je zamogel dati kruha. Ob lepih dneh se je bavil tudi s kmetskim delom ali pa hodil na dno. Spominjam se, kako je včasih med zadovoljnim smehljajem izrazil: Hvala Bogu, nekaj bo že, danes sem dovršil deset pisanih pol! Navzlic svoji marljivosti se je moral boriti za vsakdanji kruh.

Ker pa je bil mož kremenitega značaja in globoke vere, ga to nikakor ni potrlo, dokler mu ni izredna in dolgotrajna bolezen iztrgala peresa iz rok. Da pa je bil mnogim odličnjakom resnično priljubljen, spričuje to, da so ga v njegovi bolezni, razven blagopokojnega č. g. profesorja A. Medveda, več č. gg. župnikov in veljavnih mož, obiskali celo sam blagopokojni prevzv. vladika Mihael Napotnik v njegovi borni koči.

Zadnji žarek slovenskega solnca ga je poljubil v Bogu vdano lice 5. novembra 1918. leta, in namesto sinov, ki so bili na bojnem polju, so nad njegovo smrtjo zaplakali zvonovi. Ker so zasluge tega pisatelja trpina za slovenski narod značilne, zasluži, da mu Slovenci postavimo s temi vrsticami majhen spominek. Naj mu bo s tem saj deloma izpolnjena prošnja do svojih ljubljenih slovenskih rojakov, katero je še pred smrtjo izrazil in zapisal v sledečih verzih:

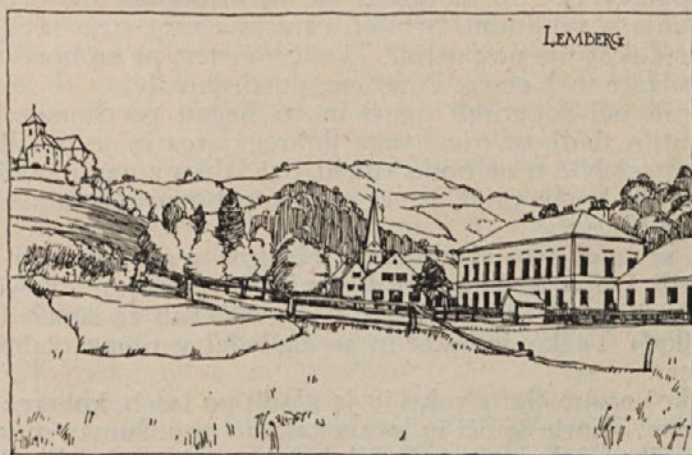
ROJAKOM!

*Bratje, kadar jaz v gomili
v črni zemljici bom spal;
boste lipo mi vsadili
in pod njo bo križec stal.*

*Križ in lipa naj znamenje
tam po smrti moje bo;
saj za njim je koprenenje
moje vedno tukaj šlo.*

*Naj popotnik tu se ustavi,
se pod lipo ohladi,
lepo sveti križ pozdravi,
moli zanj, ki v grobu spi.*

Ciril Miklavc.

TRG LEMBERG.

Že za l. 1334. pišejo, da je imel tu patrijarh oglejski desetino. Do l. 1786 je bila tu župnija. Istega leta se je prenesla na Sladko goro. Trg je imel obširne pravice. Hrani še zdaj dotične listine. Osem sejmov na leto so še ostanek nekdanjih prednosti. Bil je sedež politične in sodne oblasti. — Martin Čakš.

BOSILJKA.

(Iz življenja mojega starega očeta. — Ciril Šuman.)

»Kako si prišla ti med hajduke? Kje je Branković?« je občudoval Šuman krasno dekle.

Bosiljka se je razjokala, da je Šuman ganjen stopil k nji in jo prijel za roko.

»Povej mi, kdo si! Saj se ti nič ne bo zgodilo. Ne boj se me! Glej, jaz sem Slovenec! Govori!«

Dekle se je pomirilo in ga pogledalo s svojimi solznimi očmi.

»Bosiljka sem, Brankovičeva.«

»Hčerka hajduškega poglavarja? Kje je on?«

»Mrtev je«, je spet zajokala.

Šuman je molčal in mislil, kako je bilo čudno, ko je gor v gori zagrabil hajduka, ki ga je imel za Brankovića, in mu iztrgal samomorilno bodalo; dozdevni hajduk pa je omahnil in v Šumanovih rokah je medlelo — dekle.

»Bosiljka! Povej mi, kako si prišla ti za hajduka?«

Dekle se je dvignilo in Šuman ji je popravil vzglavje.

»Ubogí oče! Avstrijci so ga obstrelili in je ranjen obležal v neki votlini. Poslal je po me, da bi mu stregla. Sama sem bila z njim in le dva hajduka sta bila z nama; drugi so bili v bojih. Toda oče ni ozdravel. Oh! . . . umrl je. Na smrti sem mu obljubila, da bom zatajila njegovo smrt in da se bom napravila, kakor da sem jaz poglavar Branković. Zato, da bi njegovi hajduki ne izgubili poguma, če bi vedeli za mrtvega poglavarja . . . In dokler ne bi pripeljala svojo četo preko bosenske meje v svobodno Srbijo. Tam ima moj stric svoj dvor; tja sem hotela. Zakaj me ne pustiš? Ti si Slovenec, pa se boriš proti nam za tiste Madžare in Nemce. Pusti me, pusti, pusti!«

Iz njenih oči so goreli ognji in so begali po Šumanovem srcu. Dekle je čutilo sladkost njegovega dobrega srca in je prosilo še bolj:

»Ne boj se! Nič ti ne bodo storili. Saj lahko z nami bežiš v Srbijo. Ne bo dolgo in bomo prišli zopet močni in bomo nagnali Avstrijance nazaj gor na Dunaj.«

Šuman se je grenko smehljal in mislil na svojo mater v Mariboru. Kaj bi storili z njo, če bi poslušal svoje slovensko srce? Ali je ne bi sramotno gonili po ječah in se nad njo maščevali za sina?

»Bosiljka! Težko je vstal in se zagledal v njene plahe oči. »Jaz imam mater . . .«

Ni ga koj razumela; z roko jo je gladil po laseh, kozarec vina ji je dal na ustnice. Zaprla je oči in ležala kakor v snu. Šuman ni vedel, kdaj se ji je sklonil na čelo in jo poljubil, kakor mati otroka. Bosiljka je odprla oči in ga gledala, kakor kadar odpre pomladanska rožica solncu prvič svoj cvet.

Zunaj je pripeketal konj in preplašil sanje.

»To je pop, ki ti bo rano pregledal«, se je zdrznil Šuman. Dekletu so se zablinkale oči in so takoj spet ugasnile. Bog ve, kaj je bilo za njimi tam na dnu!

Šuman je stal pred kočo in gledal za popom, ki je šel k dekletu. Dva konja sta stala pred hišo: popov in njegov. Da, da! V mesto mora. Na komando mora. Javiti mora, da je ujel hajduke. Potem jih bodo odpeljali, z njimi tudi Bosiljko, da jo bodo vlačili po zaporih in jo umazali v svoji pohoti.

Da mu mati ni bila pred očmi, nikoli ne bi bil zajahal konja. Tako je zdirjal po divji cesti v noč in podil konja, da mu je ostri zrak gasil vroče misli.

Ko je zjutraj prijahal v mesto, sam ni vedel, kod je prišel; ni si mogel zbrati misli. Ko je polkovniku vse javil, je odšel v pisarno po pošto. Ubogi Šuman, ki ni vedel, kaka pošta ga čaka: tam v Mariboru je umrlo zanj najboljše srce. O, mati, mati, mamica! Šuman se je naslonil na zid in se razjokal. Pozabil je na Bosiljko in na hajduke in je videl le mamico, ubogo, mrtvo mamico. Zablodil je nazaj k polkovniku, pokorno prosil, da bi smel v Maribor.

»Saj pogreb ste itak že zamudili!« je dejal polkovnik. »Zdaj ne morete. Prej moramo končati preiskavo s hajduki.«

Polkovnik je začel govoriti o vojnem sodišču, ki bo sodilo hajduke; še danes gre komisija, Šuman jo bo vodil; poveljnik je major Kološ.

Kaj je brigalo Šumana zdaj vse to? Ko je poslušal uradnega polkovnika, se mu je zdelo, da izhlapeva in gine od bolečine. Zunaj se je naslonil na konja in sovražen pogled se mu je užgal iz oči in zagorel proti polkovnikovi sobi.

V kočiji se je peljala vojaška komisija, da sodi hajdukom. Šuman je jahal pred njimi tako naglo, da so ga morali klicati in zadrževati. Še bolj je gorel kot ponoči. Da bi to preiskavo hitro končali! Potem mu bodo vendar dali dopust, da bo vsaj na materin grob mogel!

Bosiljkin obraz je izginil za mrtvo materjo.

Kočija je vozila počasi, ker so imeli gospodje več steklenic pijače in so že polpijano rogovilili. Šele zvečer so prišli na cilj. Pred hišico je stal stražnik, zraven je sedel Peter; oba sta bila premražena. Peter je javil Šumanu, da je ves dan popoln mir; odkar je odšel pop, ni nihče več odprl vrat; Katica je ves dan pri Brankoviću.

Komisija se je izkobalila v svojih kožuhih in zapovedala Petru, da odpre vrata. Major Kološ se je oblastno zasukal na pragu in zacvilil:

»He, tička, ali si se naspala?«

V sobi je bilo vse mrtvo in tiho. Šuman se je ozrl na posteljo, kakor da je v črnih mislih zaslutil: tudi Bosiljka je mrtva. Toda na postelji ni bilo nikogar; Bosiljke ni bilo; tudi Katice ni bilo.

Major se je ozrl na Šumana: »Kaj je to?« je vprašal osorno.

»Ni jih«, je onemel Šuman.

»Mi smo ves čas stražili«, je trdil Peter.

»Izdajalska banda slovenska«, je zaklel major. »Kaj ste postavili Slovence za stražo?« je zagrozil major Šumanu.

»Gospod major!« je vzkipek Šuman, da se mu je prevzetni Madžar Kološ takoj umaknil.

»Na, bomo videli! Zberite vse, ki so stražili! Vsi na raport! Takoj!« je poveljeval major Kološ.

Zasliševal je stražo in ni mogel izvedeti nič.

»Kaj Branković! Saj ni bil on! Dekle je bilo!« je rohnal nad vojaki, ki so govorili o poglavarju Brankoviću. Vojaki so zazijali in Peter je sam pri sebi zašepetal: »No, ko bi bil vedel, da je dekle, bi ji bil še pomagal, da bi ubežala tem madžarskim svinjam.«

»Kaj mrmrate Vi tam?« je robantil major in ni izvedel nič. Šuman je bil bled in čudne misli so se mu teple po glavi. Major je divjal in ko vojakom ni mogel nič, je poklical zvezane hajduke. Hajduki so ga gledali prezirljivo in mu niso odgovorili na nobeno vprašanje.

»Prokleti Srbi«, je klel, da mu je stala pena na ustih. »Vse vas bomo poklali, da ne bo niti enega Srba več. Govorite, kar vas vprašam — ali pa vas dam takoj ustreliti!«

Major je bil pijan in pljuval kakor kak potepuh. Hajduki so molčali in so stali pred majorjem kakor kralji. Besno je poklical Šumana:

»Postavite vojake v vrsto, naj postrelijo te proklete Srbe!«

Šuman je stal, kakor bi ga udaril blisk.

»Gospod major, poprej jih sodite!«

Major je bulil vanj in grabil za revolver.

»Takoj! Ali ste razumeli?«

»Dajte mi pismeno povelje!«

Tedaj je major potegnil revolver, da ustrelil Šumana. Komaj se je posrečilo oficirjem komisije, da so preprečili pijanemu komandantu zločin. Revolver se je izprožil v zrak.

Pijani major se je tedaj obrnil k podoficirju Aladarju: »Zberi jih! Kdor ne uboga, pobijte ga! Pred vojno sodišče pride! Izdajalec!« Sam je sprožil strel v najbližnjega hajduka, da se je zrušil smrtno zadet.

Hajduki so stali mirno in čakali, da so vojaki namerili nanje. Le en glas je vstal in tiho zašepetal:

»Živela Srbija!«

Glas je šel od ust do ust, strel za strelom je pokal; pobili so hajduke kakor divje zveri. —

Drugi dan so prišli in odpeljali Šumana in Petra v vojaške zapore; obdolžena sta bila nepokorščine in osumljena veleizdajstva.

Šumanu se je zdelo, da bo znorel. Mati mu je umrla, zdaj še to. In zakaj? Ker ni hotel ubogati pijanega majorja in njegovega zločinskega ukaza. Zaškripal je z zobmi in mislil: če bi šel še kdaj nad hajduke, jih ne bi vodil več v žrelo nemškim in madžarskim zločincem; s hajduki bi šel v boj za svobodo — ali pa v smrt.

Dnevi so jezdili na težkih urah; tri dni ga že niso več zaslišali. Peter je čepel tiho ob njem in škrtal z lačnimi zobmi.

»Ustrelili naju bodo«, je menil.

»Kaj blebetaš!« je miril Šuman in sam ni vedel, kako da ga je oblilo mrzlo.

Tisti večer ni bilo od nikoder straže, ki bi jima prinesla večerjo. Peter je klel, Šuman je molčal.

Moliti! Molil je, kakor ga je mati učila.

»Moli, Peter, mesto da kolneš!«

Tedaj so se priplazili tihi koraki, ključiči so zažvenketali, v temo so prišli trije avstrijski vojaki, ju gnali hitro v noč, porinili na voz in oddrdrali. Šuman in Peter se nista niti prav zavedla, ko so bili že zunaj mesta.

»Zdaj naju bodo ustrelili!« sta mislila oba in iskala v temi obraze na vozu.

Nihče ni spregovoril. Dirjali so po poljih, da je voz odskakoval in so konji ječali. Dirjali so po klancu mimo gozda in v jarek, kjer je bilo strah. Nihče ni izpregovoril. Pri neki kočici na samem v jarku so obstali, starka je odprla in vojaki so potisnili Šumana in Petra v toplo izbo. Medtem ko so vojaki odšli, je starka prinesla žganja, da se ogrejeta. Ni bilo dolgo in v sobo so stopili — štirje hajduki.

»Ne bojta se! Mi smo bili! Povelje imamo, da vaju rešimo pred Avstrijci.«

Šele tedaj sta Šuman in Peter razumela. Peter je potegnil močen požirek žganja in je postal takoj dobre volje; Šuman pa ni vedel, ali se naj jezi, ker so na ta način avstrijske oblasti le še prepričali, da je res »veleizdajalec« — ali naj bo hvaležen neznanim rešiteljem.

»Zakaj —?« je hotel vprašati.

Bradat hajduk se je dobrovoljno nasmehnil in potrepljal Šumana po rami:

»Vse boš še izvedel! Zdaj jej in pij! Če boš hotel — saj menda boš? — če boš hotel ulti avstrijskim zločincem, te bo jutri mož te stariče popeljal tam preko, kjer je svoboda . . .«

Hajduki so odšli v noč, Peter je jedel in pil; Šuman pa si je podprl glavo in se zamislil. Tiho je zašepetal: »Bosiljka!«

Meseci so minili. Šuman je že pozabil na težke dni in na tisto nevarno pot, ko ga je hajduški stavec vodil po gorah in šumah; le po noči so potovali, podnevu so se skrivali pri prijateljih. Tako so prišli preko avstrijske fronte v Srbijo. Šuman je postal učitelj v Beogradu, Petra pa so postavili za pisarja pri sreskem poglavarju v Šabcu. Peter je hitro pozabil na domače Poljčane; saj ni imel nikogar svojih in je bil le hlapec.

»Ej, ko bi me videla tista naša kravarica gor v Poljčanah! Ni me marala, ker je mislila, da bo dobila onega kovača! Zdaj bi je pa jaz ne, zdaj — hm, zdaj sem gospod! Vsa dekleta v Šabcu gledajo za menoj.« Tako se je hvalil Peter, kadar sta se sešla s Šumanom. Nekaj je bilo res. Peter je našel že nevesto: hčerko imovitega kmeta.

Šumana domovina ni več vlekla; le na materin grob bi bil rad. In — na Bosiljko je mislil. Bogve, kje je bila. Morda je že omožena. »Ah, kaj!« si je podil te misli. »Mar bo name čakala.«

V nedeljo popoldne je Peter zopet prišel v Beograd, da obiše svojega nekdanjega lajtnanta.

»Ali veste, koga sem našel? Brankovića.«

»Ne govori!« je mahnil Šuman. »Saj je mrtev.«

»Ne mrtvega. Tistega, ki nam je ušel. Dekle. Vem tudi, kako je ušel. Nevesta mi je pravila.«

»Bosiljko?«

»Da, da! Bosiljko. Odkod veste za njeno ime? Meni je to Zora pravila.«

»Kje je?«

»Ali veste, kako je ušla? V tisti Katičini hiši, prav v Vaši sobi, je pod podom luknja; tam je vhod v nekako podzemeljsko jamo, ki vodi prav do reke. Ta hodnik so imeli že v turških časih. Tam je ušla in Katica ž njo.«

Šuman ga je komaj poslušal; gledal je v duhu le njen obraz, kako je bil čist in lep.

»Pri Šabcu živi. Njen stric ima velik dvor in bogato posestvo. Pohčeral jo je.«

»Pri Šabcu?« se je zavzel Šuman in zagrabil Petra, da je ta odskočil.

»Norec sem!« si je rekel polglasno. »Saj me je pozabila.«

»Ali pa tudi veste, kdo je poslal hajduke po naju? Bosiljka.«

»Mislim sem si.«

Kako bi prišel do nje? Tisti dan Šuman ni vedel, kam bi se bil dejal. Ko se je Peter vračal v Šabac, mu je dal tri bele rože, da bi jih upravitel Bosiljki:

»Povej: od lajtnanta, ki je ujel Brankovića . . .«

Teden dni pozneje je bil Šuman v gostih pri Bosiljkinem stricu. Ko jo je zagledal, se je začudil še bolj. Bila je v bogati obleki, obraz ji je bil ves razcvetel. Peljala ga je v razkošno sobo, kjer je sedel stric pri črni kavi. Tudi Petra so z Zorko povabili.

Šuman je sijal od sreče, ko je gledal v ljubezen Bosiljkinih oči. Stari stric se je smehljaj in govoril s Petrom in Zorko.

Kod so hodile besede njihove: od Poljčan in od Maribora dol mimo Bosne otožne in mimo žalostnega groba junaških hajdukov — za solzami spominov pa so bile tihe zarje solčne bodočnosti.

Ko se je Šuman poslavljaj, mu je Bosiljkin stric stisnil roko kakor oče, Bosiljka je šla z njim na dvorišče. Večer je že bil; spodaj se je blestela Sava; v Bosiljkinih očeh pa je bila sladka pijanost, ki je napajala tudi Šumana.

»Ali boste še prišli? Kmalu?« je vprašala.

Šuman je stisnil njeno roko in ni vedel, kaj bi odgovoril. V svoji pošteni nerodnosti je bleknil:

»Bosiljka, žena mi bodite!«

Ko je pogledal dekle, ki je prebledelo, je obžaloval svojo odkritosrčnost.

»Ali res?« je zašepetalo dekle.

»Res«, je potrdil preprosto.

»Da«, je dahnila in se obrnila k stricu, ki je popravljal odejo na vozu in se poslavljaj od Petra in Zorke.

Štirinajst dni potem je dobil čudno pisemce: Bosiljkin stric ga je vabil na Bosiljki — zaroko. Ni vedel, kaj naj bi pomenilo tako vabilo. Bosiljka? Ali se mu ni zaobljubila?

Ni mogel spati, ne jesti, ne delati.

Bosiljka!

Ko je prišel tisti usodni dan, je bil že zgodaj pred napovedano uro v Šabcu. Šel je k Savi in blodno zrl vanjo. »Sava, Sava, tu pri Šabcu nosiš že tudi valove mariborske Drave.« Otožen je bil.

Na dvoru Bosiljkinega strica so bili gostje že zbrani. Ljubeznivo so ga sprejeli in ga peljali v slavnostno dvorano. Peter je bil s svojo Zorko tu, vsi so bili sparani; njemu so dali za par neko debelo gospo, ki je govorila le o puranih.

Šuman se je začutil vsega nesrečnega. Oziral se je po dvorani, toda Bosiljke ni bilo nikjer.

Tedaj so zaigrali godci, v dvorano je pripeljal mlad črnolas fant Bosiljko v nevestinski obleki. Gostje so se vsedli za mizo, Šuman zraven debele gospe, črnolasi fant zraven Bosiljke.

Ko je utihnila godba, je vstal gospodar, prijel čašo in govoril. Dolg uvod je napravil, z očmi je hudomušno mežikal. Ko so gostje že rožljali s čašami, je govor zaključil in dejal:

»Naj poživi Bog našega ženina, dičnega brata Slovenca, Marka Šumana! Srečna bodita, kakor želim da bi bil kdaj srečen en rod od Maribora do Beograda in še dalje!«

Gostje so izpili, črnolasi fant se je razkrinkal kot Bosiljkin bratranec; vstal in šel k Šumanu.

Šuman je rdel in bleдел. Kakor na iglah je bil. Ko pa je spoznal resnico, so se mu oči orosile, da je kakor v sanjah pritaval do Bosiljke.

Starali so se: Šuman in njegova Bosiljka; Peter in Zorka. Srečni so bili v svoji ljubezni. Le tuptam je Šuman zahrepenel po grobu svoje matere.

Leta so hitela. Mimo so šli viharji velike vojne, ko je vstal Slovan, da otrese s sebe nemško in madžarsko hlapčevstvo.

Krek in Korošec sta dvignila glas — Slovenci so vstali, da izbrišejo madež svojega suženjstva in da v ljubezni podajo roko bratom Srbom in Hrvatom.

Ko je cvetela vigred l. 1919., se je vozil po dolgi železnici iz Beograda v Maribor star gospod z belimi lasmi, z njim je bila gospa, nekoliko mlajša: okrog njih je bila vsa rodbina, hčere in snahe, sinovi in zeti, vnuki in vnukinje.

Kam so šli?

V Mariboru so izstopili; prva pot jim je bila tja na staro pokopališče, kjer je pokopan Slomšek. Tam blizu Slomškovega je bil za puščen grob z bornim križem, ki so ga kupili daljni sorodniki in dediči stare gospe Šuman: tja je vodil Marko Šuman svojo družino, pokleknil na gomilo, ob njem Bosiljka, z rožami so obsuli grob in z blaž goslovljeno vodo so ga škropili; starček pa se je razjokal.

O, bile so solze sreče, da je mogel priti v svobodni domovini na grob materin!

PROSVETNE MISLI.

S čim dela krojač? — Z iglo in nitjo. S čim dela prosveta? — Z besedami. Tisti krojač pa je neumna, ki bi si udal za en šiv cel kilometer niti. Tako neumna je, kdor tisoč besed zapiše za eno misel. Malo besed, pa mnogo misli — tako govorijo in pišejo pametni ljudje.

KAKO SMO SLAVILI 50-LETNICO SLOMŠKOVE SMRTI.

(Napisal Janez Grišnikov.)

Slične slavnosti so se vršile tudi na Ptujju, v Jarenini, pri Sv. Ani v Slov. gor. za dekanijo Sv. Lenart v Slov. gor., v Brežicah za dekanijo Videm. V Ptujju je v enournem govoru 83letni prošt J. Fleck razložil Slomškovo življenje, njega delovanje za cerkev in narod, nakar je pel sv. mašo zadušnico ob veliki asistenci dekanijske duhovščine. V Jarenini je v pridigi narisal Slomškove zasluge župnik iz Št. Ilja v Slov. gor. gospod Ewald Vračko, v Brežicah pa župnik iz Zdol g. Šoba. V Brežicah je Slomšek nekoč priredil za svojo duhovščino duhovne vaje ter takrat ustanovil bratovščino sv. Cirila in Metoda, nekaj let zatem pa je sam tamkaj vodil ljudski misijon. Tudi po drugih dekanijah so se vršile slične slovesnosti.

V nedeljo, dne 29. septembra, so se vršile proslave v spomin Slomška na Ptujju v Narodnem domu; govoril je dr. Hohnjec. V Brežicah je priredilo slavnost izobraževalno društvo in podružnica Slovenske Straže, na kateri je govoril domači kaplan Špindler. Pri Sv. Petru niže Maribora Dekliška zveza, pri Sv. Antonu v Slov. gor. Mladeniška zveza, kjer so govorili tedanji kaplan Erhatic, sedanji oblastni poslanec Poljanec in bogoslovec Kozar. Na Slomška niso pozabili tudi slovenski rudarji na Westfalskem, ker so ta dan v Gladbecku v cerkvi in v društvu lepo počastili Slomška. V Vojniku je v slavnostnem govoru dr. M. Vraber posebno povdarjal, da je Slomšek hotel imeti Slovence verne, narodne in izobražene. V Št. Vidu pri Planini je zbranim govoril župnik Ribor in nekaj deklet.

V Vrbi pri Zalcu, v Št. Jurju ob Ščavnici sta se vršili Slomškovi slavnosti v nedeljo, dne 6. oktobra. Na prvi je govoril sedanji narodni poslanec Franjo Žebot, na drugi pa dr. Hohnjec, kaplan Ratej in več mladenk. Na popoldanski prireditvi je govoril slavnostno vezilo sedanji šentjurski župnik Fr. Štuhec. K sklepu je bila igra. Naslednjo nedeljo se je vršil v Narodnem domu v Mariboru občni zbor SKSZ in Slovenske Straže. Ob tej priliki se je mudil v Mariboru tudi dr. Krek, ki je vodil občni zbor SKSZ, predhodnice sedanjega Prosvetne zveze. Dr. Krek je med drugim stavil tudi predlog, da se naj radi razmer na Balkanu predava po društvi o veri med Hrvati in Slovenci. Popoldne pa se je vršila Slomškova slavnost ob veliki udeležbi. Slavnostni govor je imel dr. Medved. Sodelovalo je mariborsko slovensko glasbeno društvo, pevski zbor iz Št. Jurja v Slov. gor. pod vodstvom tedanjega kaplana Bosine. Vrstile so se tudi deklamacije itd. Slavnosti so se udeležili med drugimi deželni odbornik Robič, dr. Korošec, dr. Brejc in cela vrsta odličnih mož.

Na to nedeljo sta se vršili Slomškovi slavnosti v Novicerkvi in na Dobrni. Na prvi je govoril dr. M. Vraber, na drugi kaplan M. Barbič in že umrl župnik Kukovič. V Rečici v Savinjski dolini in v Št. Rupertu nad Laškim sta se vršili Slomškovi proslavi v nedeljo, dne 27. oktobra. Na prvi je govoril dr. Hohnjec, v cerkvi in na zborovanju, na drugi pa fant Franc Klinar.

V nedeljo, dne 3. novembra, se je pri Sv. Križu na Murskem polju ustanovila DZ. Pri poznem cerkvenem opravilu je pridigoval dr. Hohnjec, ki je pozival mladino, naj ne stori ničesar v svojem življenju zoper Boga, ničesar brez Boga, vse pa za Boga. Na popoldanskem zborovanju je razen dr. Hohnjeca nastopilo z govori in deklamacijami devet domačih in sedem tujih deklet. Dekliški pevski zbor je pod vodstvom nadučitelja Herzoga zapel troje lepih pesmi. Pri tej priložnosti se je dvorani, ki sta jo v tem letu postavili posojilnica in bralno društvo, dalo ime »Slomškova dom« in tako se še danes imenuje.

V Št. Ilju v Slov. gor. je zopet govoril na Slomškovi slavnosti dr. Hohnjec v nedeljo, dne 10. novembra. Predsednik zborovanja, župnik Vračko, je v pozdravnem govoru omenil, da je bil Slomšek prvi, ki je otel Št. Ilj v Slov. gor. potujčenja. V slavnostnem govoru je dr. Hohnjec povdarjal, da se naši balkanski bratje zmagovito bore proti Turčinom ravno pod onim geslom, ki je bilo tudi Slomšku glavno merilo: vse za vero sveto in domovino. Kakor oni zmagujejo, tako bomo zmagovali tudi mi, če bomo vedno zvesti sveti veri in svojemu narodu.

Pri Veliki Nedelji se je vršila Slomškova svečanost isti dan kot v Št. Ilju, v Frankolovem pa dne 17. oktobra. Na prvi je govoril predsednik MZ Anton Kosi, na drugi dr. Hohnjec. V Frankolovem se je ob tej priliki ustanovila tudi M in DZ. Na popoldanski slavnosti je govornik naslikal Slomška kot rodoljuba, čegar prva skrb je bila ravno duševni napredek mladine, za katero se je v nemal vse svoje življenje in jej posvetil svojo največjo skrb.

V Kamnici pri Mariboru, Šoštanju in Braslovčah so praznovali 50 letnico Slomškove smrti v nedeljo, dne 24. oktobra. Na prvi je govoril Franjo Žebot, v Šoštanju dr. Hohnjec in v Braslovčah J. Kalan iz Ljubljane. Dne 1. decembra se je vršila Slomškova slavnost v Celju. Slavnostni govor je imel dr. Hohnjec, ki je posebno priporočal štajerskim Slovincem, naj zopet oživijo bratovščino sv. Cirila in Metoda, katero je ustanovil Slomšek in ki ima svoj sedež pri Sv. Jožefu nad Celjem. To nedeljo se je vršila slična slavnost tudi v Zibiki, kjer je govoril

o Slomšku takratni kaplan v Šmarju pri Jelšah g. Sinko. Naslikal je Slomška kot vzornega narodnjaka, kot pisatelja in pesnika, kot značajnega moža, sploh kot vzor in ogledalo vsem. Potem je še govoril o vojski ter pokazal veliko razliko med izobraženimi Slovani, našimi brati, in neomikanimi Turčini. Dve mladenki ste lepo deklamirali Slomškove pesmi »Slovo solčavskim planinam« in »Pohvalo sv. Križa«. DZ pri Sv. Magdalen v Mariboru je proslavila Slomška na lični prireditvi v prostorih kat. delavskega društva v Splavarski ulici, izobraževalno društvo na Vidmu ob Savi pa je priredilo shod v proslavo Slomška, na katerem sta govorila Franc Knez in Marija Resnik o Slomškovi mladosti, nakar je kaplan Lasbacher pokazal Slomška kot neutrudljivega delavca na versem in narodnem polju, kakor tudi na polju omike in izobrazbe. Mariborska narodna društva z mariborsko Citalnico so priredile Slomškovo svečanost v nedeljo, 15. decembra, ter je bil čisti dobiček prireditve namenjen mariborski Dijaški kuhinji. Sodelovalo je slovensko glasbeno društvo. Slavnostni govor je imel dr. Medved, ki je v jednatih besedah orisal, zakaj slovensko ljudstvo tako ljubi in časti Slomška.

Ta dan so proslavili Slomškov spomin tudi v Šmartnem v Rožni dolini. Dopoldne je bil sprejem v Marijino družbo, na popoldanskem zborovanju sta govorila dr. Hohnjec in domači župnik Ozvatič.

V nedeljo, dne 22. decembra, se je vršila pri Sv. Barbari v Halozah v tamošnji šolski slavnosti, pri kateri se je najprej slavil spomin 50letnice smrti velikega rodoljuba škofa A. M. Slomška, nato pa božičnica, pri kateri so bili obdarovani revni otroci.

Pa tudi začetkom naslednjega leta so se vršile po nekaterih krajih Slomškove proslave. Tako dne 26. januarja leta 1913 pri Sv. Lovrencu na Pohorju, katero so priredila tamošnja narodna društva. Dr. A. Medved je v svojem z navdušenjem sprejetem govoru slavil Slomška kot najzornjšega domo- in rodoljuba ter navzoče bodril k posnemanju ne le v besedi, temveč tudi v dejanju. Govoru je sledila gledališka predstava. Na Svečnico leta 1913 je bila v Svetinjah blagoslovljena nova zastava Marijine družbe; blagoslovitev je izvršil in pridigoval dr. Hohnjec. Popoldne je isti govornik zbrani mladini govoril o nalogi Slovencev med Jugoslovani ter posebno priporočal od Slomška ustanovljeno bratovščino sv. Cirila in Metoda.

Naj še omenim Slomškovo proslavo na Pilštanju, v Petrovčah pri Žalcu in Št. Petru v Savinjski dolini; na zadnjih dveh je govoril dr. A. Korošec, pri Št. Petru tudi domači župnik dr. I. Jančič. Tudi na občnem zboru Dijaške kuhinje v Mariboru dne 24. septembra 1912 se je takratni predsednik dr. I. Mlakar v svojem pozdravnem govoru spominjal Slomška ter omenil, da je ravno ta dan preteklo 50 let, kar je umrl veliki prijatelj in dobitnik slovenske mladine škof A. M. Slomšek. Vsi navzoči so se dvignili s sedežev, ter klicali trikratni »Slava« nemrtnemu rodoljuba.

Iz tega, kar sem navedel o proslavitvi 50letnice Slomškove smrti, je jasno razvidno, da med slovenskim narodom ni moža, ki bi ga naš narod tako ljubil in cenil, kot Slomšek. Še večja pa naj bo naša ljubezen do Slomška sedaj, ko bivamo v svobodni domovini, združeni z brati Srbi in Hrvati. Saj Slomšek za nas ni umrl, on živi med nami po svojih velikih delih, ustanovah, bratovščinah, povestih in pesmih, ki so nam tako ljube in drage, kot najlepše pomladanske cvetlice. Iz naših src pošiljamo goreče molitve, da še vsaj mi mladi dočakamo oni dan, ko bo Slomšek naš slovenski svetnik, da mu bomo ne le v svojih srcih, temveč tudi v svetiščih božjih stavili spomnike — oltarje! Dobrotni Bog, daj željam našim svoj blagoslov, da uredniči se naš sen, da Slomšek naš bo blažen, svet . . .

SLOMŠEK V DOMAČI PESMI.

(Iz Frankolovega.)

Med zbirko množičnih skladb strica Gregorja Gorenška, skladatelja cerkvenih in drugih pesmi, sem našel eno o svetniškem Antonu Martinu Slomšku, katero je zložil na dan njihovega pogreba leta 1862. V tej preprosti skladbi se zrcali ljubezen naših prednikov do Slomška in prepričanje njegovega svetniškega življenja ter blažene smrti in trdno zaupanje njegove mogočne priprošnje pri Bogu. — Radevolje jo pošljem »Našemu domu«, da jo natisne v spodbudo naše mladine in čimprejšnjo razglasitev našega ljubljeneja Slomška k svetniški časti.

Stric Gregor Gorenšek je živel v Slomškovem času in je Slomška osebno dobro poznal in mnogo od njih nam malim otrokom pripovedoval, kadar nas je doma varoval, mnogo pesmi sem mu moral pisati, ker je bil že na pol slep, skladal pa je vedno rad pesmi, večinoma pobožne. Umrl je leta 1893 na Frankolovem.

Jurij Gorenšek, kmet v Lipi 23, Frankolovo, pošta Vojnik pri Celju.

PESEM.

Od rajnega Antona Martina Slomšeka, Lavantinskega knezoškofa, vernim ovčicam v mili spomin.
Zložil na dan Njihovega pokopa leta 1862. Gregor Gorenšek iz Frankolovega.

Velika žalost je zadela
Našo lepo lavantinijo,
Smrt je knezoškofa vzela,
Kterih tako ljubili smo;
Ki so bili duhovska glava,
Naših krajev svella luč,
Ki svetlobo je dajala
Kakor luna v temno noč.

Škrbni so Apostol bili
Našega Zveličarja,
Kteremu zvesto So služili
Vse dni življenja svojega.
Koliko So dobrega storili,
To vse za popisat ni,
Noč in dan so se trudili
Za zveličanje ljudi.

Oni So rojeni bili
V let entauzent osemsto,
V Spodnji Ponkvi izgojeni
Od kmetijskih starešev.
Ze v mladosti So modri bili
In pobožnega srca,
Zato So jih namenili
Dat učit za mašnika.

Ko So šole zgotovili
In bli v mašnika posvečeni,
Službo prvo nastopili
Na Bizelskem So Oni.
Tam se prvič oglasile
Njihove svete uste so
In so grešnike dramile
K večnemu zveličanju.

Druga služba Njim izbrana
Je pri Novi Cerkvi bla,
Tam za prvega kaplana
Leta tridesetega.
Živa je beseda bila,
Ki je vezala močno,
Pa tud polna tolažila
Vsakmu žalostn'mu srcu.

Cele fare vsem ovčicam
Škrbni bili So pastir,
Volka branili ovčicam,
Vsem škrbeli za pravi mir.
Svete pesmi so spisovali
In po fari talali,
Nektere so tud tiskat dali
Za vse kraje in ljudi.

Vsem ubogim revnim srotam
Bili So Oče vsmiljeni,
Obdarvali njih z dobrotam
In lepo potroštali.
Radi So obiskovali
Te bolnike žalostne,
Njim nebeško pot kazali
In tolažili srce.

Tretjo službo nastopili
So v Celovcu v duhovščici.
Tam študente So učili,
Za svet stan pripravljali,
Srečni so učenci bili
Tako modrega moža,
Nad kterim so imeli
Zgled življenja svetega.

Iz Celovca preselili
So se v Vuzenico bli,
Kjer so slaven Tehant bili
V mirnem kraju med hribami.
Tam po svoji So navadi
Svete bukve spisoval,
In po vsem slovenskem kraju
Kakor lepih rožic nasjal.

Pete službe široko polje
Njim je blo odločeno,
Svete črede Kristusove
V našem mestu Celskemo.
Vsi so se razveselili
Svojega Opata novega,
Pa Njih kmalo spet zgubili
Po previdnosti Boga.

Oh preljubi Anton Martin,
Mi prosimo Vas lepo,
Bodite nam še po smrti
Naš prijatelj pri Bogu!
Toliko dobrega ste nam storili
V tem življenju častnemu,
Oh da bi še za nas prosili,
Zdaj pri Jezusu v nebu!

Koder koli So služili
Vse je Njih veselo blo,
Vsem so bili ljubeznivi
Zavoljo naukov in zgledov.
Njih modrost so tud spoznali
Vsi ti višji gospodje
In za škofa Njih postavli
Črede Lavantinarske.

Škofovske so vse dolžnosti
Prav natančno spolnoval
In še v sivi so starosti
Vedno radi pridgoval,
Nikdar niso praznovali,
Dokler so pri zdravju bli,
Po noči so le malo spali,
Na trdi slamni postelji.

Zadnje dni svojga življenja
So se še v Rim podal,
In najvišjega pastirja
Svete Cerkve obiskal.
Tam So tudi obljubili
Piju Bli devetemu,
Da bi svojo kri prelili,
Ako bi za vero treba blo.

V štir in dvajsetemu letu
So v duhovški stan stopil,
V dvainšezdesetem letu
So se v večnost preselil,
Kjer zdaj uživajo veselje
In nebeško vso sladkost,
Kjer žalosti ni več nobene,
Za vselej proč je vsa bridkost.

Če hočemo ž Njim v nebesa
priti
Mi po naši smrti kdaj,
Moramo se z Njim truditi
V časnemu življenju zdaj,
Dokler nam še solnce sije
Solnce Božje milosti,
Predno ga oblak nam skrije
In se večno nam stemni.

12. novembra se spomnite bratov v Italiji!

FANT IN DEKLE.

(Evald Vračko, župnik v Št. Ilju v Slov. gor.)

Sv. Ciril in Metod sta velikansko delo izvršila: spreobrnila sta ves slovanski rod od Severnega pa tja do obal Črnega morja, Ruse, Poljake, Čehe, Slovence, Hrvate, Srbe in Bolgare. Kako sta mogla to izpeljati? Gotovo jima je Bog pomagal s svojo milostjo. Imela pa sta tudi take lastnosti in čednosti, ki so ju za to velikansko delo usposobile. Bila sta izredno nadarjena, modra in goreča. Od zgodnje mladosti sta gojila posebno eno čednost — čistost —, brez katere ne bi bila nikoli dosegla tega, kar sta izvršila. Premagovala sta v sebi najhujšo strast: meseno poželjivost. To ju je napravilo močna in značajna. Nečist človek je mehkužen, nima nobene življenjske moči, ne doseže trajnih uspehov.

Fantje! Sv. Ciril in Metod sta vam lep zgled čistosti in nedolžnosti. Če hočete postati kreпки močje in kaj doseči v življenju, premagujte v sebi meseno strast! V tem oziru je mladina danes čisto na napačni poti. Koliko nesreče se zgodi, koliko trpljenja in težav, koliko sitnosti in sramote si nakopljejo mladi ljudje, ker so v spolnih zadevah napačno poučeni, ali pa ker ne marajo resničnega poduka. In vendar je zlasti tukaj resnega poduka treba! Zato vam sedaj — fantje moji — pišem o sveti stvari, o božji zadevi; če bi se mi kdo posmehoval, bi pokazal, da je na dnu srca pokvarjen.

Je v človeku spolni nagon, nagon do drugega spola. Kdo ga je dal? Bog, ki je človeka ustvaril! Zato je to nekaj svetega! Bog sam je določil, da se množi človeški rod, da pridejo otroci na svet. »Množita se in napolnujta zemljo«, je Bog govoril Adamu in Evi. Bog pa je hotel, da se množi človeški rod samo v družini, ne izven družine; le po družini, nerazločljivi zvezi med možem in ženo, se morejo otroci prav vzgojiti. Red mora biti na svetu! Je red na nebu. Vsaka zvezda ima svojo določeno pot. Če bi se le ena zvezda le malo umaknila s svoje poti, nastala bi strašna zmešnjava. V naravi je tudi red: za spomladjo pride leto, za letom jesen, za jesenjo zima, za zimo zopet pomlad. Kakšna zmešnjava bi nastala, če bi recimo za pomladjo prišla naenkrat zima?

Kam bi prišel človeški rod, če bi se množil kakor divja gozdna žival? Izumrl bi, ali vsaj čisto zdijal! Spolni nagon je v človeku, ali on se ne sme izrabljati v greh in v strast. Mi ne smemo z njim Boga žaliti in sebe v nesrečo spravljati. Pa koliko se greši v tem oziru!

Fant je še mlad . . . 16 let je star. Zbudi se mu spolni nagon. In če ga ne premaguje, če se mu vda, če začne oskrnjati sebe in druge, moj Bog, kako bo postal krepek mož in zdrav oče, da bo mogel izpolnjevati težke očetovske dolžnosti? Zapravlja svoje dušne sile in telesne moči ter je podoben drevesu, ki je komaj vzcvetelo, pa se že začne sušiti.

Če si fant še mlad in se ti vzbujata nagon, pomisli, da je to nekaj svetega, da te kliče Bog v zakonski stan, da pa moraš zdaj se brzdati in premagovati, če hočeš postati zdrav oče — ti moraš zdaj še rasti in moliti.

Vol, ki ga prehitro in prerano vprežejo, začne hirati. Morda se ti je zbudila ljubezen do kake osebe drugega spola. Reci: »Zdaj še ni čas! Zdaj še moram pridno delati, da pridem do poklica. Saj me bo počakala, če mi je res namenjena.«

Ne, fantje, ne se igrati s takimi občutki, ne nagona zlorabljati! Ah, kako živi večina fantov! Začnejo v zgodnji mladosti že znanja, ko so še kilavi, hodijo na ponočevanja, plesišča, ljubimkujejo, zbujujajo strast in že kot mladi fantje živijo, kakor bi bili v zakonu. Ali ni to narobe svet? In fant, ki bi moral biti čvrst kot riba in vesel kakor ptica, ni imel nič svobodnih veselih fantovskih let. Fant bi moral biti, ki zavriska, da se sliši do neba, pa je že oče. Iz otroka je postal mož . . . Le poglej ga, 20 let je star, izgleda pa, kot da bi bil že 40. In grehi mladosti se vlečejo leta in leta, nič ne pride do zakona. Sebi je težave nakopal, dve družini je onesrečil, ona je oskrnjena, zapuščena sirota, otrok nezakonski siromak za vse življenje.

Pa saj se vzameta . . . Pride do zakona. Moj Bog, tak zakon! Ali je to priprava na zakon? Fant nima nobene pravice do telesa dekletovega, četudi je ona že nevesta. Fant, ti postaneš oče šele pri oltarju, tu dobiš svete očetovske pravice. Tu dobi šele ona materinske pravice. Očetovstvo je nekaj svetega. Ti moraš prej posvečen biti, potem šele smeš biti oče . . . Če bi kdo studiral za mašnika, pa bi se naučil vse, kar mora duhovnik vedeti, in bi znal maševati, pridigovati itd., ali bi se smel posluževati duhovniških pravic? Ne! Moral bi prejeti prej sv. mašniško posvečenje. Tako moraš tudi ti prejeti prej zakrament sv. zakona, predno se hočeš posluževati očetovskih pravic. In zakon je sveta in težavna stvar. V zakonu so težke dolžnosti. Bog mora dati svojo pomoč, svojo milost. Ali bo pa Bog dal blagoslov takim zakoncem? Ali se božje zapovedi prefamljajo brez kazni? Kako bo zakon srečen, ako sta leta in leta Boga žalila, mesto da bi se z molitvijo in čistim življenjem pripravljala na družinsko življenje? Nasičena prideta v zakon. Zakon jima ne nudi tistega, kar sta pričakovala. V sveti dom, v paradiz sv. zakona prideta oba oskru-

njena in onečastčena. Ali bosta imela medsebojno spoštovanje? Pomilovanja vredni zakon! Blagor jim, ki po taki pripravi nosijo zakonski križ vsaj v duhu pokore!

So fantje, žal, mnogo jih je, ki o dekletu, o drugem spolu samo nespodobno mislijo, kakor bi bilo dekle samo predmet, ki naj služi njihovi strasti. Ali morate res samo nesramno misliti o dekletu? Ali se ne morete povspeti do višjih misli o dekletu, do viteškega duha do nje? Saj je dekle tudi stvar božja po božji podobnosti ustvarjena. Ali ji moraš vzeti ravno čast, ali ji moraš krasti najlepši kinč, sv. nedolžnost? Tvoja izvoljenka mora biti tvoja iskrena prijateljica, tvoja najbolj spoštovanja vredna družica, tvoja čista nevesta, — ne pa tvoja nečistnica.

So fantje, ki o tej sveti stvari prav nič resno ne mislijo. Oni teptajo vse dekliske lepote v blato. Igrajo se s temi rečmi na najpodlejši način. Tako postanejo pokvarjeni. da sploh nimajo več smisla za čisto življenje.

Bolj ko se pogrezajo v ta greh, bolj mrzijo molitev in verske dolžnosti. V njihovih glavah se porajajo verski dvomi in polagama izgubijo vso vero. Sovražijo duhovnika, ki želi samo dobro. Sami popolnoma potopljeni v nečistost, mislijo, da je vsakdo njim enak. Seveda se jim zdi nemogoče, da bi duhovnik živel čisto življenje. Zato vidijo v vsakem duhovniku hinavca, ki drugače uči in drugače živi . . .

Nagnjenja do drugega spola ne bomo ljudem iztrgali iz srca. Bog ga je dal. Mi tudi nečemo tega in tudi nimamo pravice. Pa Bog se žaliti ne sme!

Če si je resen fant izvolil resno svojo izvoljenko in ima poklic, da bo lahko oskrbel družino, nihče mu ne more braniti. Pa znanje mora biti kratko in pošteno. Grešna ljubezen ni ljubezen, ona je zločin.

Dobro naj si fant svojo izvoljenko pogleda, varuje naj se, da se v prvi zaljubljenosti ne bo preneglil. Zaljubljenost je bolezen, ki vse narobe vidi; je vročica, v kateri se ne smejo storiti važnejši koraki. Naj ne gre predaleč! Če ni zanj, naj raztrga vse vezi. Pa krivice naj ji ne stori, da bo ostal svoboden, prost. Iskra se lahko pogasi, požar včasih sploh ne. Koliko družinske sreče in miru je spalvalo že po vodi, ker lahkomišljeni fantje niso pazili na svoje oči, na svoje srce in na začetke zaljubljenosti! Kakšna mora biti tvoja ljubezen do dekleta, ki jo misliš v kratkem poročiti? — Belo-rdeča mora biti! Bela mora biti — to se pravi čista in lepa, brez ostudnih madežev greha. Spoštovati morata medsebojno osebno dostojanstvo, zlasti dostojanstvo otrok božjih.

Ne smeta si biti v spodtiko in pohujšanje, marveč v pomoč na potu čednosti in srečnega miru. Ne sme to biti mesena ljubezen, temveč duhovna, ki naj traja do groba. Strast hitro mine, ljubezen pa ostane. Težko je to posebno dandanes, ko je vse okuženo z nesramnim ozračjem. Ko se človek začne pameti zavedati, od tistega časa ne sliši in ne vidi skoraj nič drugega kakor nesramnost in mesenost. Ljudje govore o ljubezni, ki je pravi nestvor ljubezni . . . Pravo ljubezen pa z nogami teptajo in zaničujejo. Težko je, posebno če je človek padel. Pa vse vzvišeno in plemenito je težko. Ni težko biti brezbožnež, preklinjevalec, pijanec ali nečistnik. Pač pa je treba bistre glave, odločne in možate volje, da je človek poštenjak ter čist krščanski značaj.

Rdeča mora biti tvoja ljubezen do dekleta. To se pravi: poskropiti jo moraš z lastno krvjo, s samozatajevanjem. Premagovati se moraš, mrtvičiti . . . Paziti na svoje misli in želje, nadzirati srce! Proč z nespodobnimi mislimi! Ne shajaj se ž njo brez nadzorstva nikdar po noči! Več je vredno življenje mirnih dni, kot trenutek nedovoljene radosti. Čist ni, kdor nima slabega nagnjenja in ne čuti skušnjav zoper čistost. Najčistejši je, kdor v najhujših bojih z nizkim poželenjem ohrani z odločno voljo neoskrunjeno svoje srce.

Da bo taka ostala tvoja ljubezen do dekleta — namreč belo-rdeča —, moraš dobiti pomoč od zgoraj. V ta namen:

1. iskreno ljubi Mater božjo, ki ti bo izprosila stud pred grehom;
2. pogosto prejemaj kruh angelski, ki ti bo pomagal, da boš pred svojega dekleta lahko vedno stopil v praznični obleki svojega čistega značaja.

Takega človeka ne spoštuje samo Bog, ampak tudi pošteni ljudje vsega sveta — največji razbrzdanci in pustolovci. Ali je tvoja ljubezen belo-rdeča? Če ni — še danes naj postane!

DEKLIŠKE GREDICE.

Pismo Terezinke od Sv. Jurija ob Ščavnici. »Vsak izmed naših pridobi naj še dva naročnika, in zrastle iz doma bo stavba velika.« Kajne, kako lepe besede! Skrbimo, da bodo postale resnične. Saj si ne morem misliti zavednega fanta in dekleta, ki ne bi bila naročena na »Naš dom«. Kdor ga bere le enkrat, se mu mora tako priljubiti, da ga takoj naroči. Jaz ga bolj težko čakam, kakor še tako lepe obleke. Vedno štejem dneve, kdaj bo prišel moj priljubljeni »Naš dom«. Vse, prav vse, kar veseli srce, najdem v njem. Za bolj bistre glavice težke uganke, za zabavo lepe povesti, za dobro gospodarstvo in umno gospodinjstvo poučne članke. Zatorej »Naš dom« v vsako zavedno hišo! V zadnji številki »Našega doma« je nas Prleke malo dregnil orožnik iz Boke Ko-

torske. Pravi, da nimamo nič korajže, posebno fantje ne. O, tudi prleški fantje jo imajo, samo dvojeverstvo. Eni v pretepih na vasi, drugi pa v dobrih društvih. Vendar dopisovati v »Naš dom« si nekateri ne upajo, menda se boje uredniškega koša. Pa, mislim, se bodo že opogumili. Le nič se ne boj, g. orožnik, da bi Prleki zaspali. Začeli bomo tako dopisovati, da bo »Naš dom« poln samih prleških pisem in člankov. Če se bo moje pismo srečno prerinilo mimo uredniškega koša, pošljem drugič poročilo, kako se gibljemo pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Če pa bi izginilo v strašnem košu, pa še tudi ne bom izgubila poguma. Vsem čitateljem »Našega doma«, posebno pa uganjarjem, prisrčne pozdrave. Bog živi!

Poniška ob juž. žel. Ko čitam v ljubem »Našem domu« dekliske gredice, se mi zazdi, da kličejo te vrstice tudi nas dekleta zopet v svojo sredo, da tudi me poročamo, kaj je pri nas novega, lepega. Zadnjič sem se malo prestrašila, ko so mi dali g. urednik pod nos, hm, koliko pa »Naših domov«? Popravila sem to pri prvem sestanku, ko sem dobila dvanajst naročnic; sicer ni veliko, a upam, da bo prihodnje leto več. — V našem društvu smo še vedno zelo živahne. Vseh deklet nas je okrog sto in kadar pridemo skupaj, smo podobne čebelam, ki rojijo. Z nami se veselijo tudi naše mamice, ki prav rade obiskujejo sestanke, ker vidijo, da se vnemamo za dobro stvar. Vsak sestanek se začne s petjem in sicer s Slomškovimi pesmicami. Na vzporedu imamo: deklamacije, govore in šaljive prizore. Po sestankih se čutimo vselej kakor na novo prerrojene in komaj čakamo prihodnjega. Razidemo se z zavestjo: »Lepo, veselo in lušno je bilo, naj bo še tudi za naprej tako!« — Dne 10. VII. smo priredile igro »Izgubljen raj«, ki je prav dobro uspela. Dne 24. VII. so pa prišli v našo sredino mil. g. kanonik Franc Časl iz Maribora. Imeli so predavanje o Egiptu in sveti deželi. Povabile smo tudi svoje starše, brate in sestre, da so se udeležili tega sestanka, ki je bil zelo zanimiv, vesel in zabaven. Mil. g. kanonika pa imamo vsi v dobrem spominu in si jih iz srca želimo zopet v svojo sredo. — Ob koncu še naj povem, da so se tudi naši fantje začeli zanimati za društveno življenje in ko vidijo, kako se gibljemo dekleta, so nam postali malo nevoščljivi ter pravijo, da tudi hočejo imeti svojo Mladeniško zvezo. Me jim pa kliče: Tako je prav! Le korajžno začnite! Lahko noč, ker ura že bije polnoč! — Dekle iz Ponikve. — (Ej, to je veselo! Če bi dobilo vsako dekle dvanajst novih naročnikov, bi imeli cel vagon »Našega doma«. Bog živi dekleta, ki delajo za »Naš dom«! — Urednik.)

Jarenina. Ali smem »Našemu domu« povedati, da je priredila naša Dekliška zveza dne 7. avgusta igro: »Skrivnostna zaroka«, ki je naredila na vse navzoče najboljši utis? »Saj smo se morali smejeti, pa tudi jokati«, so tožili po igri gledalci. Splošno se je želelo, da se igra ponovi, pa ker moramo igrati na prostem, kjer je na vremenu, se je odložilo na spomlad. Malika Pavalec.

Sv. Barbara v Halozah. Draga dekleta! Ze dolgo je tega, odkar smo se zadnjič videle v »Našem domu« po mojem skromnem dopisu. Veliko se vas je v tem času nabralo res dobrih, za prosveto vnetih deklet, od katerih pač lahko pričakujemo lepšo in srečnejšo bodočnost. Tudi pri nas v teh hribovitih Halozah je pričela mladina vzdigovati glave navzgor proti božjemu solncu, da, začela je odpirati srca tistim sv. idealom, da smo rojeni Slovenci, iz tistega velikega naroda, ki se je toliko in toliko let boril za pravice svoje in svojih potomcev, to je za slovensko narodnost in vero, ki sta jo prinesla sveta solunska brata, Dan splošnega veselja pa je bil za dekleta dne 18. septembra, ki nam je pripeljal dekleta ptujskega osrednjega odbora in ž njimi vlč. g. Petra Kovačiča, kornega vikarja iz Maribora. Le-teh namen je bil, užgati tudi tukaj ogenj tiste organizacije, katere naloga je, zbirati vsa dobro misleča dekleta skupaj ter je vzgajati za zveste narodnoverske članice, poštene človeške družbe. To je odsek krajevnega izobraževalnega društva z imenom Dekliška zveza. Iz srca smo hvaležni vam vsem zgoraj omenjenim, ki ste ta dan prišli med nas in s tem pripomogli do res tukaj prepotrebne organizacije, ker s tem ste pokazali, da imate srca tudi za preprosto haloško mladino, ker veste, da tudi naša mladina lahko pride na stopnjo iste omike in izobrazbe, kakor je že mladina v vseh poštenih katoliških organizacijah, če je le kdo, ki pripravi pot. Vam vsem torej izrekam tukaj v tem vsem tako priljubljenem »Našem domu« javno zahvalo! A mi vam pa obljubimo zopet tukaj, kakor smo vam že tam omenjenega dne, da hočemo zastaviti vse svoje velike sile, da, vse moči, za razširjenje poštenega katoliškega časopisja in čtiva, in se poprijeti z vsemi močmi le versko narodne vzajemnosti. Tukaj vam vsem tudi sporočim, da je naš dramatičen odsek isti dan sklenil, da kdor izmed članov ali članic ne bo ob novem letu naročen vsaj na en katoliški časopis (zlasti »Naš dom« ali »Slovenski Gospodar«), bo kratkoma lo izobčen in ne sme biti več igralec ne igralca. Torej vam jasno kažem velike misli in načrte tukajšnje izobraževalnega društva. Res, da se ne uklonimo komurkoli, ker smo si v svesti, da gremo le za napredek našega umsko dokaj bednega ljudstva. A nasprotno, za izobrazbo sploh, za verske in narodne koristi tukajšnje mladine pa se uklonimo tudi najmanjšemu otroku. Ako bodo g. urednik dovolili, vam prihodniuč sporočim gibanje naše Dekliške zveze in koliko »Naših domov« bo priromalo k Sv. Barbari ob novem letu. Vam vsem mladinioljubom izročam iskrene pozdrave od tukajšnje izobraževalnega društva. Vam dekletom vseh dekliskih zvez, zlasti pa ptujskemu

osrednjemu odboru pošiljam srčne sesterske pozdrave! Bog živi! Jozefa Zavec, predsednica DZ. — (Bog blagoslovi Vaše plemenito delo, daj prav obilo uspeha za »Naš dom« in vzbudi tudi po drugod tako navdušene delavke na polju verskega in narodnega dela! Upam, da boste poslali za novoletno številko zopet poročilo! Srčno pozdravljeni! — Urednik.)

Nova Štifta pri Gornjem gradu. Kakor spomladansko solnce vzbudi cvetlice iz odrevenele zemlje in ptice zažvrcole vsaka svojo pesmico, naznanjajoč, da je prišel čas prijetnosti, ki vzbudi mlado življenje, tako je tudi »Naš dom« kakor solnce, ki sije na zemljo slovenskega dekleta, sploh slovenske mladine. Tisto, katero s svojimi žarki besede tako milo posije v deklisko zaspano srce in mu kliče: »Vstani, vzbudi se, pridi in pokaži se, da si cvetka slovenske zemlje!« In res, ta klic ni bil brez uspeha. Mnogo se jih je odzvalo. Prišla je mladina in se zbrala okrog svojega buditelja, ki ji je dal takorekoč društveno življenje, da ga ponese v širni svet. Sedaj je v njem in krog njega, kakor žvrgolenje mladih src, ki se vzpodbujajo in krepčujejo za pošteno življenje. Druga za drugo se vzbujajo slovenska dekleta širom svoje domovine, tako je tudi naša dolžnost, da se oglasimo dekleta iz Nove Štife in stopimo v krog prijateljev »Našega doma«. Pozdravljene, sestrice, ker prijetno je vam, ker imate društva, kjer se morete shajati, krepiti v delu in utrjevati v ljubezni. Me tega še ne moremo, ker še ni prišla tista spomlad v našo župnijo, da bi jo prerodila in ni še opleta gredica, kjer bo zrastle rožice prosvete. Pa tudi nam novoštiftnim dekletom bije slovensko srce. Pa tudi v našem telesu klije cvet, katerega še ni slanica pomorila. V naših žilah je pretaka kri, katera se bo prerodila, da bosta zrastle cvetke dve: rdeči nageljček in zeleni rožmarin, ki boste služile narodu slovenskemu in večnemu Bogu, s srcem se boste žrtvovale za pravice naroda in vere. Zato, dekleta od Nove Štife! Pokažimo svetu, da smo poštena dekleta. Poprimimo se prosvetne zastave in pokažimo, da smo vredne hčere matere Slave! Še enkratni pozdrav g. uredniku in vsem slovenskim dekletom kliče v imenu novoštiftnih deklet — Anica Bezovšek.

Sladka gora. Oj zlati dekliski dan! 9. oktobra smo imele sestanek, pa brez dušnega pastirja. Predsednica ga je vodila, vršili so se govori, ki smo jih imele Drogenik Liza in Zofka o Urški in Lenki. Potem sem deklamirala pesem o slovenskih deklakah v domači občini; potem govor o »Našem domu«. — Zofka. (Kako je zalegel govor o »Našem domu«? Zelo sem radoveden. Ali bo mnogo novih naročnic?)

RDEČE CIKLAME . . .

Na izlet gremo. — Kam? Na zeleno Pohorje k Devici Mariji v Pušcavo. — Dobro, en dan oddiha od napornega dela, to bo dobro storilo strpinčenemu telesu; en dan v svežem gorskem zraku, to bo prijetno, blažilo vplivalo na utrujene človeške živce — tam si damo duška, tam se razživimo, razveselimo, — kaj nam mar delo, kaj skrbi, — danes je naš dan. Tako smo si dejali izletniki, ko je zapihal hlapon in nas odpeljal iz lepe ptujske okolice preko Maribora, tja gor med zelene pohorske hribe. Pesem za pesmijo se je zlivala in tekmovali smo, kdo bi znal kaj lepšega povedati, kdo bolj zbijati šale. To smo bili mojstri v dovtipih; sploh boljšega razpoloženja si želeli ni mogoče. V takem razpoloženju hitro teko urice in skoro da se nismo še prav zavedali, že smo bili pri cilju. Pozdravljali so nas od daleč in blizu pohorski grebeni. Po strmih klancih in globokih graphah smo prilomastili, ko smo prelili nekaj vročih znojnih kapljic, do lepe puščavske božjepotne cerkve. Tu smo si oddahnili, opravili romarsko pobožnost, si pri bližnji gostilnici ugasili žejo in napolnili lačne želodce. Pri tem nas je pa neki gospod zložil v vrsto; eni so stali, drugi pa sedeli »komod« na zeleni trati kot Turek, ko pije kavo. Postavil je pred nas neko »piščalko« s črno luknjo, stoječo na treh nogah, in rekel, da nas hoče fotografirati. — No, pa bodi! Ko se nas je skozi luknjo dodobra nagledal, je pritisnil: ena-dve-tri in bili smo izpuščeni iz strogega pozora. Sedaj pa urnih krač jo pihnemo nazaj proti Dravi. Z brodom smo se peljali preko Drave in jo krenili po gorskem pešpotu ob levem bregu k falski elektrarni. Tam smo si ogledali večje zanimivosti. Občudovali smo obenem človeški izum, a vendar, ko človek opazuje naravne sile, mora nehotе vzklikniti, da je vsa človeška umetnost napram božjemu stvarstvu prava ničla.

Po poti smo trgali ciklame in jih vezali v šopke, da jih nesemo domov za odpustke. Voj ciklam, šumenje drevce po zelenih gozdovih, petje ptičkov, vse tako vabi človeka, ga se ne more odtrgati od prijazne narave in komaj, da bi imel človek ptičje peroti, da bi zletel iz kraja v kraj in povsodi šetal kot otrok narave. Šele tesno postane človeku pri srcu, ko zasliši pred seboj šumenje Drave in se ozre v divje dravske valove; nekako strah te je in se ti stoji po mirnem domačem kraju. — Nabrali smo si ciklame, se ž njimi okrasili, ko nas je zajel večer. Ustavili smo se precej upehani od hoje in vročine in čakali, da prisopiha vlak. Pričakali smo in urno se naložili v železne »kočije«. Zapiskal je vlak in »z Bogom ti planinski kraj«! Nismo bili žalostni, še razposajeno veseli smo postali »ker zdaj gremo domu«. Oh, ljubo doma, samo za en dan smo te ostavili in vendar tako radi se vrnemo v tvoje varno krilo!

Naglo so drdrala železna kolesa in kot bi se črna pošast naveličala naših smehov in našega petja, je zatulila — v domačem kraju smo. — Izstopimo! — Domači krovi so se zasvetili pred našimi očmi. Dosti veselja smo se navžili, osvežili smo svoje duševne in telesne moči, lažje, prijetneje bo domače delo, skrbi in težave.

Dekle iz ptujske oholice.

MLADA GOSPODINJA.

Kako napravimo dobro surovo maslo. S posnemalnikom dobljeno smetano smetano pasteriziramo, to se pravi, postavimo jo v vročo vodo in segrejemo na 65°C za pol ure. Nato jo ohladimo v mrzli vodi na 18°C in ji primešamo skodelico razžvrkljanega dobrega kislega mleka. Pokrito posodo pustimo na primerno toplem kraju in smetano včasih premešamo. Čez noč se navadno toliko skisa, da zjutraj prijetno kislasto diši. Sedaj jo postavimo par ur v mrzlo vodo in jo shladimo na 12°C, nakar jo vpinjimo. Za kakovost izdelka je zelo važno, da pinjenje pravočasno prekinemo in sicer takoj, čim so dosegle toličobne kroglice proseno, oziroma grahovo debelost. Maslo stresemo na sito in ga potopimo v škap čiste mrzle vode, ki odplahne pinjenec, nakar ga stresemo v skledo in z leseno žlico izgnememo preobilo vodo iz njega. Če je premeško, prestanemo z delom in ga postavimo za par ur, pokritega v mrzlo klet, da se strdi. Drugače dobimo mehko, mazavo surovo maslo. Maslu, ki ga pošljemo na trg, moramo dati lepo obliko. Zato ga natlačimo v leseno tvorilo, ki smo ga par ur pred uporabo namakali najprej v vroči in zatem v mrzli vodi. Oblikovane kose stresemo na mehke pergamentni papir in ga čedno zavijemo. Do prodaje ga hranimo na mrzlem, temnem, vendar zračnem kraju. Ako zbiramo smetano iz latvic, ne čakajmo, da postane na mleku kislá. Tudi je ne zbirajmo predolgo, sicer se pojavi plesen in izdelek bo slab. Najbolje je, da jo vpinjimo od treh dni skupaj. Velikega pomena za kakovost presnega masla je snaga pri molži in snaga v mlečni shrampi.

FANTJE POD VAŠKO LIPO.

Libeliče. Bolan sem, pa sem bil vseeno vesel N. d. Fantje in dekleta pa so postali nekam bolj tihi. Haloški fant je dobro napisal, le za cigarete naj ne bi bil prosil. Če si težko prisluži kruh, naj ne misli na kajenje. Pa nikar ne zameri, prijatelj Haložan! Ivana T. od Sv. Ane lepo pozdravim, pa tudi društvo iz Pameč. Včasih me tudi zanimajo dekleške gredice, pa v zadnjem N. d. jih ni nič; menda zato, ker je zapihala jesenska burja. Kaj pa Tončka iz Poljčan, ali je tudi zbolela? — Fant iz Sp. Gorč. (Koroški dan je žal že minil! — Odgovor na drugo boste našli v »Gospodarju« in »N. d.«. Ali ste ozdraveli? Ivan Trobej se Vas hudomušno spominja; pravi, da ste libeliška dekleta poštno podregali. Ali si bodo kaj »Naš dom« naročile?)

Sv. Florjan pri Rogatcu. Zdaj, ko je mošt odvrél, se moramo tudi mi oglasiti. Draga mladina! ko boš pozimi za pečjo sedela, ali misliš, da ti bo kdo za peč nosil »Naš dom«? Pri nas za dobro društvo nič ni korajže. Marsikdo pravi, da rajši zapije ali zakadi, kot da bi si naročil list. Kadiš in piješ, drugi dan te pa glava boli. Dekle se po nepotrebnem šopiriš; rajši bi si »Naš dom« naročilo. Fantje pa tudi, mesto da si mašo zapijete: »Naš dom« naj ti bo pijača, pa ne boš med mašo zunaj pred cerkvijo pohajkoval. Od vseh krajev že berem, kako povsod agitirajo za »Naš dom«. Menda mi ne bomo zadnji? — Fant od Sv. Florjana. (Tega fanta pa bi rad poznal. To je korajža in pamet! Ali Vas je kaj več takih pri Sv. Florjanu? Kaj pa dekleta? Ali jih bo kaj za »Naš dom«? Našemu fantu pristrčen pozdrav! — Urednik.)

Vitanje. Ker vedno prigovarjate fantom, da naj pišejo v »Naš dom«, in pa ker se iz našega kraja le redkokedaj kdo oglasi, sem sklenil pisati to pismo. Mislim, da bom z njim kolikor toliko pripomogel, da bo tisti uredniški koš prej poln. Tudi pri nas smo se začeli malo gibati. Ne moremo se sicer ponašati z mnogimi močnimi društvi, a temelj je pa le skopan in upamo, da se bo kedaj nad njim dvigala zgradba krščanske izobrazbe in omike. Seveda, začetek je vsak težek. Silno radi čitamo »Naš dom«, ki pa ima pri nas jako malo naročnikov. On je izvrstno zdravilo proti malodušnosti, ki se me včasih hoče polastiti. Večkrat se namreč človeku, zlasti kadar se mu podere kak lep načrt, začnejo vrvati misli: saj je vse zaman, kar pusti vse skupaj v miru. Tedaj pa je treba vzeti v roke samo »Naš dom«, pa pogledati in prečitati tista mlada pisma, vsa polna navdušenja, pa se upadli pogum takoj vrne iz škornjev nazaj v glavo in prsa. Kajti prepričan sem, da dokler bodo delovale po naši mili domovini take mlade moči, kakor so ti navdušeni fantje in dekleta, ki pišejo ta lepa pisma, tako dolgo nas še pač ne bode konec. Ta pisma in pa uganke se mi sploh v »Našem domu« najbolj dopadejo. Zelo bi me veselilo, ko bi imel »Naš dom« na prvi strani tako sliko, kakršno Vam je nasvetoval Arnold Koren v maj—junijevi številki, in pa, ko bi imel več strani. Pošiljam iskrene pozdrave vsem mladim pisateljem, »fantom pod vaško lipo« ter pisateljicam v »dekleških gredicah« in pa Vam, g. urednik! Ali se smem še večkrat oglašiti? Bog Vas živi vse skupaj! — Franc Mohorič, fant iz Vitanja. (Seveda se oglasite še! Saj to je krasno pismo! Korenov nasvet bomo izvršili. Tudi strani bo prihodnje leto več.)

ZANKE IN UGANKE.

(Urejuje France Modrinjak, bogoslovec, Maribor.)

1. ŠALJIVKE.

(Rudolf Legvart, Zavrh — Dobrna.)

Miši lovi, pa mačka ni; kdo je to? — Za koliko je golobica večja od goloba? — Kje sedijo gostje, kadar gredo v kavarno? — Koliko drv gre na tri vozove? — Nič ni ukradel, še manj koga ubil, a vendar zvezan bil; kdo je to? — Kdo je v mestu največji požeruh?

2. ZASTAVICA.

(Jožica Narat, Naraple.)

Kmet je prodajal gosi in zajce. Nog je bilo 64, krempljev pa 256. Koliko glav je imel?

3. SKRIT STAVEK.

(Ivan Premerl, Nova cerkev.)

Naj — sve — o — kom — ši — ve! — še —. Nadomesti pomišljaje s sledečimi zlogi: pre, ren, sla, sli, ta, tro, več.

4. DVE POSETNICI.

(Angela Vanovšek, Celje.)

(M—nc, Senovo.)

MATKO LEVEC

ELZA ŠKEVDEK
IZ CETINJA.

Kaj sta gospod in gospodična po poklicu?

5. VERIGA.

(Fr. Vaupotič, Pušinci.)

Bla, bla, bla, bla, ča, ča, go, go, ja, ja, la, la, ra, ra, sa, sa, ša, ša, ta, ta, to, to, va, va. — Iz teh zlogov sestavi dvožložne besede, ki bodo tvorile verigo!

6. ZVEZDA.

(A. Slodnjak, Sv. Lovrenc v Slov. gor.)

5		1		8				
	a	a	a					
	a	b	d					
		d	d	i				
3	j	k	k	l	n	n	o	4
		o	o	o				
		p	p	r				
	r		l		v			
7		2		6				

Besede pomenijo: 1—2 moško krstno ime, 3—4 deželo, 5—6 umetnika, 7—8 slap.

7. SKRIT PREGOVOR.

(Barika Moravec, Velika Nedelja.)

Korupcija, komad, orgija, koridor, vizitka, Draždani, sistem, omelo, Kočevje, korito, lekcija, ostrmje, teleskop, anakruza, nihilist, Tivoli, zagovor, paznik, opozicija, nastop, analiza, akord, encijan. — Vzami iz vsake teh besed eno črko po gotovem redu in dobiš znan pregovor!

8. DVA KRIŽA.

I.

(Jožef Novak, Banovci.)

		1	a							
		2	a	a	a					
	3	a	a	b	c	c				
4	c	d	e	e	e	e	e			
5	e	g	g	h	h	i	i			
6	i	i	j	j	k	k	l			
7	l	m	n	n	n	n	n			
8	n	o	o	o	o	o	p			
9	r	r	r	s	š					
	10	š	t	t						
		11	v							

II.

(Terezinka, Blaguš.)

		a	a	a		1				
		a	a	a		2				
	b	c	c	d	e		3			
	e	e	e	e	i		4			
	j	k	k	l	l		5			
	m	m	n	o	o		6			
	o	o	r	r	r		7			
		s	s	s			8			
		t	v	z			9			

Besede pomenijo I.: 1. samoglasnik, 2. žensko ime, 3. moško ime, 4. poslanec SLS, 5. poslanec SLS, 6. —, 7. moško ime, 8. angelj, 9. prvi papež, 10. moško ime, 11. soglasnik; II.: 1. šteto, 2. mesto v Italiji, 3. poljski delavec, 4. dan, 5. mesec, 6. brani domovino, 7. kovina, 8. šteto, 9. kurivo.

Pri I. bereš v smeri debelo tiskanih črk prvega mariborskega škofa, pri II. pa navpično rojstni kraj voditelja slovenskega naroda.

9. KDO JE TO?

(Josip Korošec, Maribor.)

Jaz stal pred cerkvijo sem davi,
pa pride on in se predstavi;
nato za me je šel, pred njega jaz,
en mož postala sva ta čas.

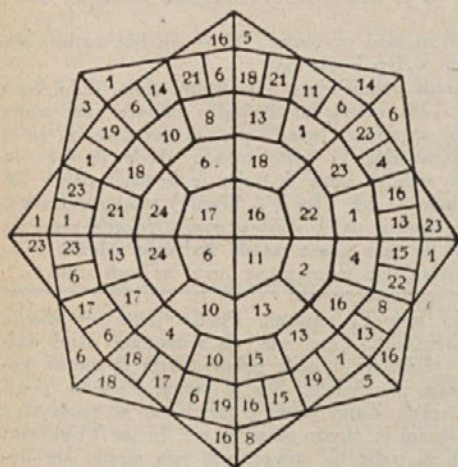
10. ČUDNO MESTO.

(Pohorski.)

$\frac{2}{5}$ besede je del voza,

$\frac{3}{5}$ pa čar je gorá.

Dela zveži s skupno cesto
in dobiš slovansko mesto.

11. PAJKOVA MREŽA.

(Joško iz Banata.)

Mi Vilhar, naš pesnik, je pesem zapel,
ki sem jo v to pajkovo mrežo zajel;

iz mreže pa Ti jo osvobodiš,
številkam če črke mi prave dobiš.

Rešitve pošljite do 25. novembra. — Izmed tistih, ki bodo vse uganke prav rešili, dobijo trije po dve knjigi, ki so naročnino za vse leto plačali in jih bo žreb zadel; dva tistih pa, ki so rešili vsaj šest ugank pravilno (šaljivke veljajo za eno uganko), dobita pod istimi pogoji po eno knjigo.

REŠITVE UGANK.

Šaljivke: Strežnik drži mašni plašč za rob; kadar je kuhan; pa poskusi Ti pod vodo govoriti; rosa; osel.

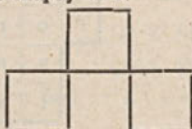
Številnica: Rimska številka poleg arabske pove, katero črko vzameš iz arabske številke, če jo s črkami izpišeš. Dobiš: Podpirajte »Naš dom!«

Križanka: Vodoravno: 1. svak, 4. selo, 8. redar, 11. kovač, 14. ravan, 15. Savel, 16. Agata, 20. slika, 23. kreda, 26. bedak, 29. usoda, 31. Lazar, 32. Sava, 33. sova. — Navpično: 2. Vida, 3. kor, 4. sok, 5. lava, 6. ara, 7. oče, 9. Eva, 10. Ana, 12. osa, 13. Avel, 17. »gol«, 18. tok, 19. les, 20. sad, 21. aba, 22. oda, 24. rum, 25. doba, 27. Ezav, 28. ara, 30. aga, 31. las.

Kelih: Začni na levi strani zgoraj pri — z —, beri ob robu kelih za zunaj, nato nadaljuj znotraj v kelihu in končno po sredi. Dobiš: Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača. Vsak naših pridobi naj še dva naročnika in zrastle iz »doma« bo stavba velika!

Zanimiv račun: Jakec je star 56 let, Mihec pa 42. Ko bo pa Mihec star 56 let, bo pa Jakec 70 in oba skupaj 126.

Kvadrati:

Posetnica: Gospodična je tajnica orliškega krožka.

INDIJA KOROMANDIJA.

Ker sem užival zlati čas počitnic in ker sem imel še od prej polno biserov za Te, dragi ugankar, sem v zadnji številki »Našega doma« izpustil poročilo o potovanju po Koromandiji. Toda na žalost sem opazil, da Ti je teh par vrstic zelo, zelo manjkalo.

Še več! Tudi tiskarski škrat se je menda radi tega vtihotapil med uganke in je polomil nekoliko »križanko« ter pri »številnici« naredil malo zmedo. Pa ne misli, da je pri »številnici« izpustil ključ. Ključ je v rimskih številkah, oziroma one same so ključ. Glej rešitev!

Pa pustiva to! Po toči zvoniti je prepozno! Mislim pa, da se boš moral v bodoče večkrat zadovoljiti z ugankami brez — Indije Koromandije. — Danes, ker je dvojna številka, sem Ti natrpal polno košaro — zank in ugank. — Le glej, da boš vsem kos! Upam tudi, da bom v bodoče lahko vedno tako radodaren s svojo robo, ker bo, kakor je predvideno, v bodoče prihajal »Naš dom« redno vsak mesec na 32. straneh. Samo pazi, dragi moj; da ne boš pri agitaciji zadnji, ker le tedaj bo lahko list redno izhajal na 32. straneh, če se število naročnikov zelo pomnoži. Skaži se tedaj!

V tej številki našega lista najdeš marsikatero novost med ugankami. Ali se jih boš ustrašil, teh novincev? Kaj šel Korajža velja, pa »šnajt«, pa figo v žep in šlo bo!

Pri skritem stavku pač glej, da boš, ko nadomestiš pomišljaje z navedenimi zlogi, dobil lepo besedilo! — Zvezde svetijo! Glej, da bo priobčena Tebe razsvetila, da boš v bodoče znal vsako zanko in uganko razvozljati! Pazi, da boš pri tvorbi navedenih besed uporabil vse črke, ki so v zvezdi! — Križa sta podobna »križankam«. — Nenavadni Ti bosta menda »Kdo je to?« in »Čudno mesto.« Pri prvi že imaš odgovor v besedilu uganke same in treba je le malo paziti, da zadeneš pravo. Druga je bolj sitna. Slovansko mesto ima pet črk. Dve (²/₅ besede) tvorita del voza, tri pa (³/₅ besede) čar gorá. — Še ob konec pa se je spravil pajek s svojo mrežo. Morda zato, da Te ob koncu letnika zaplete v mrežo in Ti izpije kri ter tako konča mlado življenje. Morda! Pokazala bo to prva številka novega letnika »Našega doma«. Do tedaj pa se čuvaj in bodi zdrav!

»V trudu in znoju.« Jožef Novak. Odgovoril sem Ti pismeno. Pozdravljen! — *Martin Divjak*. Ne bo nič! Pošlji kaj boljšega! — *Anton Slodnjak*. Vesel sem, da si nagrado kljub falzifikatu prejel. Uganko pa išči med priobčenimi. — *Hriberški*. Ugank nekaj dobrih in morda katero najdeš med danes priobčenimi. Išči! Glede pesmic pa sledeče: Ko je pesnik Prešeren predložil zbirko svojih pesmi Kopitarju v oceno, mu je ta rekel: Zapri pesmi v miznico in jih poglej čez nekaj let. Če Ti bo tedaj katera ugajala, je dobra in ohrani jo, druge pa so za nič. In jaz Ti ključem: Stori tudi Ti tako! — *M—cn*. Mislim, da mi sploh ni treba nič govoriti na tem mestu, ker današnje uganke same povedo vse. — *Lojzika Repič*. Vesel sem »križanke« in jo tudi o priliki priobčim. Ali pa si se zahvalila sestavljalcu za njo? Če še ne, stori to takoj! Sicer pa se še priporočam. Živela! — *Franc Mohorič*. »Spomenik« in »demanta«! Vse je dobro! Le zakaj dva enaka »demanta«? To moti. Glej, da boš v bodoče bolj raznovrsten. Sicer pa potrpi, vse pride!

Ce hoče imeti kdo pismen odgovor, naj priloži znamko.

Kako so reševali naši uganjarji? (Številke v oklepajih povedo, koliko ugank je posameznik rešil pravilno.) Jožef Novak, Banovci (5 — Čudno! Vedno vse, danes pa tako malo.); Barika Moravec, Velika Nedelja (6 — Tudi spodletelo! Ne vem, kaj bi naredil France iz Središča, ko bi zvedel, da sem ustregel Tvoji želji. Pa on je daleč od Maribora in jaz mu ne bom nič povedal. Glej, da boš tudi ti molčalal!); Martin Divjak, Rožički vrh (7); Francka iz Sp. Krapij (7 — Kje si pa Treziko Skergetovo pustila? Saj jo menda poznaš! Rojakinji sta. Ali se je morda že poročila in sedaj nima za uganke časa? Pa dva vedno več zmoreta, ko eden sam.); Anton Slodnjak, Sv. Lovrenc v Slov. goricah (7 — Zeljo sem izrazil žrebu, a se je kisló držal.); Jožef Potočnik, Paka (1 — Le malo bolje se potruđi v bodoče!); Kristina Mačkošek, Brezno pri Sv. Jederti nad Laškim (5 — Rad verjamem, da imajo c e l e glave le kameniti kipi. Ti pa pazi, da se Ti ne pripeti kedaj, kot se je svetopisemski ženi pri Sodomi in Gomori, ko je okamenela. In tedaj boš tudi imela c e l o glavo. Oprostiti pa nimam kaj, Živelal!); Anton Bosilj, Zavrče (0 — Ne obupaj!); Minka Bitanc, Senovo (5 — Ključa pri »številnici« pa nisem pozabil v Indiji, ker zadajčji sploh tam nisem bil. Ker me pa po sliki poznaš, bi jaz tudi Tebe rad. Ali smem upati?); Terezinka, Blaguš (7); Ljovjica Repič, Kutinci — Sv. Jurij ob Ščavnici (7 — Si pač bila malo nerodna, da si ra lila črnlo. Ali ni bil radi tega kdo jezen?); Urška Mandelc, Šmartno ob Paki (4 — S packanjem pa ni tako hudo, kot misliš.); Micika Fistrovič, Plešivca (5 — Ali je kaj sladko grozdje in mošt?); Ivan Trobej, Pameče (1).

Nagrado so dobili: Terezinka, Blaguš; Martin Divjak, Rožički vrh; Kristina Mačkošek, Brezno pri Sv. Jederti nad Laškim.

MOŽ S SIVIM KLOBUKOM . . .

Mojega očeta stari oče je bil dober gospodar in prav dober »šparovec«; v škrinji je imel lep kup tolarjev.

Komur je bil potreben denar, ta je prišel k njemu; kajti takrat še ni bilo ne bank, in posojilnic in o obrestih naši kmetje še nič niso vedeli. Kar je izposodil, si je zapisal v koledar, ki ga imam danes jaz.

V tem koledarju čitam na neki strani to-le:

Jušelemu Marku 150 rajniš.

Najovniku 200 tolarjev.

Šibovškemu Andriju 30 tolarjev.

Možu s sivim klobukom 50 rajniš do Šmihelce.

Na tem mestu je vložen list in na njem je zapisal mojega očeta stari oče to-le:

»V četrtlek pred šent Jurijem 1798 je prišel k meni tuj mož, da bi mu posodil do Šmihelce 50 goldinarjev. Dal sem mu denar na njegov pošteni obraz in sem ga pozabil vprašati po imenu, stanu in bivališču. Torej sem zapisal: »možu s sivim klobukom«, ker je imel siv klobuk. Na Šmihelco mi je mož s sivim klobukom prinesel 50 goldinarjev, zahvalil se in odšel. Niti sedaj nisem vedel za njegovo ime. Možu s sivim klobukom tudi pozneje nisem več videl, toda večkrat se ga spominim in sem od srca vesel. Kajti: poštenost najdalje velja. Da, lepo je na svetu!«

Da, lepo je bilo na svetu, ko si je bilo mogoče, na pošten obraz izposoditi denar in so dolžniki točno na dan vračevali.

Nekoč so si pisali upniki dolžnike na vrata ali v koledar ali pa sploh nikamor; danes mora biti notar in pogodbe in pravde in tožbe. Kdor si danes izposodi kakih sto dinarjev, že mora imeti poroke in si dati vknjižiti na posestvo in plačevati stroške in obresti.

Kaj bi rekel danes moj praded?

»Ne! Nič več ni lepo na svetu. Pustite me, da grem k očetom . . .«

M. H.

Urednikova pošta: V o j t e h Č u š: Prihodnji mesec, ko izide jan. štev. Topla hvala! Prosim, še. — Anton Kavčič, Smolinci: Dobro. Pride v prihodnjem letniku. Malo bom opilil. Take reči imam jako rad. Prihodnje leto bo imel N. d. mesto 16 strani, 24 strani — če bo le 5000 naročnikov. Na toliko jih upamo. Zato bomo imeli več prostora. Živeli! — A. Koren: Prosim za črtice iz kmetskega življenja: koline, steleraja, teritev itd. — C. Miklavc: Ljubše so mi izvirne črtice s Pohorja: kraji, ljudje, običaji. — Malika Pavalec: »Tatje« so greh, ki tlači N. d. Jaz ne morem pomagati. Nad menoj je kakor pododovani greh. Kakor Vi, se jezim tudi jaz in se kregam; vem, da listu silno škoduje, da ni končal ne »Kralja noči«, ne »Zakona treh« in ne »Tatov«. Jaz pa, ki sem letos prevzel uredništvo, ne morem za to. Ko sem skušal stvar popraviti, mi niso dovolili sredstev. —

»Tatje«. Tistih 97, ki so plačali 2 Din, dobijo denar lahko nazaj ali pa se jim vračuna v naročnino prihodnjega leta. Če bo uspel dogovor s Cirilno tiskarno in Prosvetno zvezo, bodo izšli kot knjižica v celoti.

PRVI IN EDINI SLOVENSKI ZAVAROVALNI ZAVOD VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

DUNAJSKA CESTA
ŠT. 17.

V LJUBLJANI

DUNAJSKA CESTA
ŠT. 17

SPREJEMA: V POŽARNEM ODDELKU: ZAVAROVANJA VSEH POSLOPIJ IN PREMAKLJIVIH PREDMETOV, KI SE POŠKODUJEJO PO OGNJU, STRELI IN PO EKSPLOZIJU SVETILNEGA PLINA, CERKVENE ZVONOVE PROTI RAZPOKI, STEKLO IN ZRCALA PROTI UBITJU PO ZNATNO NIZKIH CENAH. — V ŽIVLJENSKEM ODDELKU: ZAVAROVANJE NA DOŽIVETJE IN SMRT V VSEH SESTAVAH, ZAVAROVANJA NA OTROŠKO DOTO, RENTNA IN LJUDSKA ZAVAROVANJA POD NAJUGODNEJŠIMI POGOJI.

PODRUŽNICE: SARAJEVO, KOROŠČEVA UL. 15; ZAGREB, HATZOVA ULICA 12; CELJE, CANKARJEVA ULICA 4; SPLIT, ULICA XI. PUKA 22; BEOGRAD, KNEZ MIHAJLOVA 7.

CENIKI IN POJASNILA Z OBRATNO POŠTO BREZPLAČNO.
ZANEŠLJIVI POSREDOVALCI SE VEDNO SPEJEMAJO.

FRANC STRUPI V CELJU

Vam priporoča svojo

zelo bogato zalogo steklene ter porcelanaste posode, svetiljk, lepih okvirov, ogledal, raznovrstnih šip itd.

Prevzema vsakršna steklarska dela

Najsolidnejše cene in točna postrežba

!! Na drobno !!
Na debelo !!